

ОВИД

Н О Р И Z О Н

№ 2 (165)

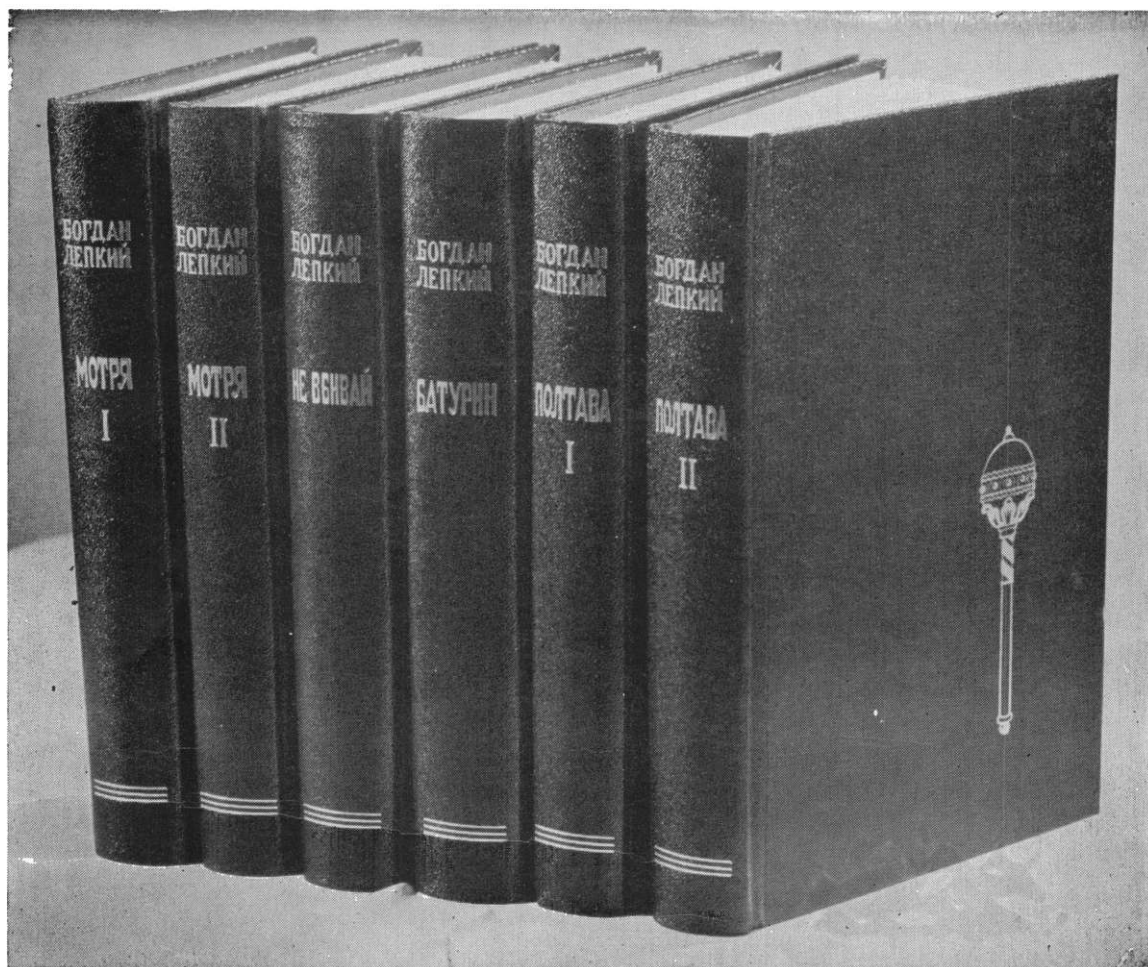
КВІТЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ 1973 APRIL — JUNE

VOL. XXIV



ТРИЛОГІЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

М А З Е П А



6 томів Трилогії Б. Лепкого Видавництва М. Денисюка (ювілейне видання з 1959 року)

МОТРЯ I	388 ст.	БАТУРИН	396 ст.
МОТРЯ II	306 ст.	ПОЛТАВА I	330 ст.
НЕ ВБИВАЙ	416 ст.	ПОЛТАВА II	428 ст.

Разом 2,264 сторінок друку

Ціна за цілість 25.00 дол.

Замовлення і гроші (чеки або моні ордери) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, Illinois 60622 — USA

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

ОВИД

„ОВИД” появляється вже двадцять четвертий рік від 1949 і втішається популярністю серед читачів у всіх країнах поселення українців на чужині —

„ОВИД” появляється при співпраці вже понад 150 діячів української культури з різних ділянок науки, літератури, мистецтва й громадсько-суспільного життя —

„ОВИД” — це випробуваний приятель української родини, бо „ОВИД” своїм змістом створює атмосферу здорового оптимізму

На бажання висилаємо показові примірники.

Адреса:

OVYD — HORIZON

2226 W. Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622

КНИЖКА

з цією маркою —



найпевніший
приятель
української
родини

СТАЛІ ПОКУПЦІ ВСІХ НАШИХ ВИДАНЬ

це окрема категорія реєстрованих Читачів, що в новій системі продажу наших видань купують

КНИЖКИ ПРЯМО ВІД ВИДАВЦЯ

Сталі покупці одержують всі наші видання по зниженій ціні з доставкою до дому без окремої доплати.

По ближчій інформації звертатися до видавництва.

ПРОДАЄМО СВОЇ ВЛАСНІ ТА ІНШІ ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL. 60622 — USA

Друкарня Видавництва Миколи Денисюка

приймає замовлення на всякі

ВЕЛИКІ Й МАЛІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

українською, англійською та іншими мовами.

Приймає до друку офсетом або на плоскій машині

КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ НАШИХ УСТАНОВ,
ПОРТРЕТИ тощо

з гарним оформленням і оправою всякої величини.

Виконання робіт швидко й дуже дбайливе (зразком можуть послужити такі видання, як твори Тараса Шевченка, Трилогія Богдана Лепкого, „ОВИД”, „Корпус Січових Стрільців” і інші)

Ціни низькі.

Роботи доставляємо до всіх місцевостей

у США, Канаді та в інших країнах.

MYKOLA DENYSIUK PRINTING CO,

2226 W. Chicago Avenue — Chicago, Ill. 60622 — USA

СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО та НОВОГО ЗАВІТУ

повний переклад,
здійснений за оригінальними єврейськими, араміїськими та грецькими текстами
ПІД ЧАС ДРУГОГО ВАТИКАНСЬКОГО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

РИМ, 1963

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

Старий Завіт 1070; Новий Завіт 352 сторінки
Мапи та кольорові ілюстрації.

Ціна:

В шкіряній оправі з позолоченням	20.00 дол.
В полотняній оправі з позолоченням	15.00 дол.
В полотняній оправі	12.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу „Овиду”.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ДОБІ ДИРЕКТОРІЇ УНР

В 7 ТОМАХ

Монографічна праця проф. Українського Вільного Університету

Д-РА МАТВІЯ СТАХОВА

Ця монографія містить вперше всебічний образ державотворчої дії української нації від листопада 1918 по листопад 1920, а одночасний основний огляд оборони Української Держави на всіх фронтах мілітарних і дипломатичних.

В цій праці використано невідомі до тепер українські та не-українські джерельні документи (французькі, британські, німецькі, польські, американські, московські і інші) текстуально так, що кожний читач сам може собі виробити свій власний погляд на окремі періоди історії відновленої самостійної, соборної і суверенної Української Держави.

До тепер появилось 7 томів цієї монографії.

Ціна всіх дотеперішніх 7 томів в полотняній твердій оправі
32.20 дол.

Ця праця видана в рамках Наукового Товариства ім. Шевченка
— Бібліотека Українознавства.

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave.

Chicago, Ill. 60622 - USA

ОВИД

H O R I Z O N — QUARTERLY

Vol. XXIV, No. 2 — Apr.-June, 1973

EDITOR

Mykola Denysiuk

PUBLISHER

Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago, Illinois 60622, USA
Tel.: EVerglade 4-3868

REPRESENTATIVES:

South America:

Mychajlo Danylyshyn
c. Mozart 614

Buenos Aires, Rep. Argentina

Australia

Fokshan Library & Book supply
16a Prospect St.
Glenroy W. 9. Vic.

England

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
London W. 2.

Second-class postage

paid at Chicago, Illinois

Composition & printing by
Mykola Denysiuk Printing Co.
2226 W. Chicago Avenue
Chicago, Illinois 60622 — USA

All rights reserved under Inter-
national and Pan-American
Copyright Conventions

Subscription \$4.00 yearly
\$1.00 per Copy

Видає й редагує
Микола Денисюк

Мовний редактор —
Роман Завадович

Надісланих рукописів редакція не повертає, як теж не веде листування з приводу невикористаних матеріалів. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція застерігає собі право скорочувати статті й виправляти мову. Всі права застережені.

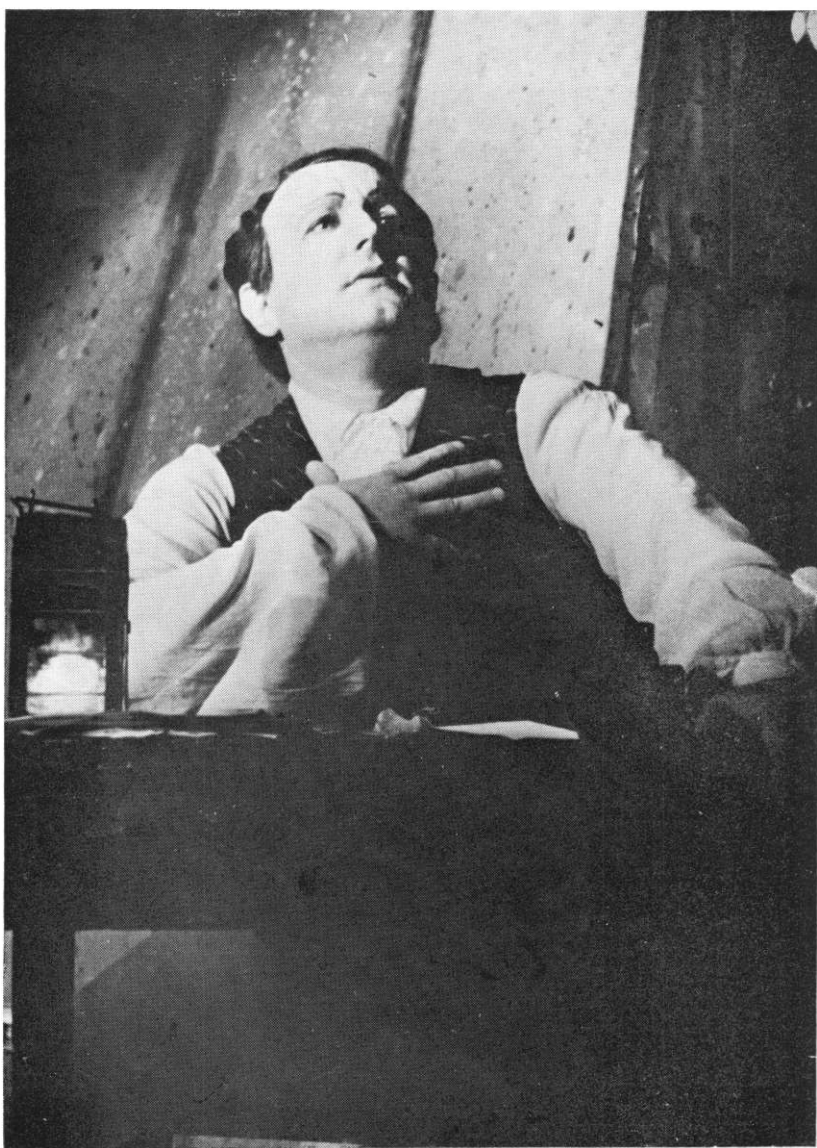
Річна передплата:

ЗСА і Канада — дол.	4.—
Австралія — дол.	4.—
Англія — шіл.	30.—
Аргентина — н. арг. пез.	20.—
Бразилія — н. круйзерів	15.—
Інші країни — рівновартість 4-ох ам. доларів.	

З М І С Т

Михайло Сосновський — Дмитро Донцов	5
Анатолий Галан — З давно минулого	8
Марія Гарасевич — Ігор Зайферт	13
Роман Турянський — Упоперек латинської Америки	21
Н. Пазуник — Північне Сяйво	26
Юрій Тис — Хмельниччина у новому творі С. М. Фостуна	26
Олена Сидоренко-Квірмбах — Концерт Юліани Осінчук у Чикаго	29
Юрій Тис — Протипанцерні	30

На обкладинці: Піаністка Юліана Осінчук



Ігор Зайферт у ролі Кавардосі — опера „Тоска” Пучіні

У НОВОМУ ПЕРЕВИДАННІ!



НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК :
СЛУЖБА БОЖА
НА ДВОХ ДОВГОГРАЙНИХ ГІ-ФІ ПЛАТІВКАХ

— — — — — тут відтяти — — — — —

До Видавництва Миколи Денисюка

ЗАМОВЛЕННЯ

Цим замовляю один альбом довгограйних платівок із Службою Божою у виконанні хору церкви Св. Варвари у Відні.

Разом пересилаю — 13.00 дол.
Замовлення і гроші (чеком або „моні ордером”) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

У НОВОМУ ПЕРЕВИДАННІ!

Рахунки за передплату „Овиду” вишлемо негайно після висилки цього числа нашого журналу.

Богдан Лепкий **КАЗКА МОГО ЖИТТЯ** — нове видання, якого частину накладу, ми закупили та дали тверду оправу й продаємо по 6.00 дол. Замовлення слати до Адміністрації „Овиду”.

З приводу деяких змін і при розбудові нашої друкарні припізнілася поява праці проф. д-ра В. Кубійовича **ІСТОРІЯ УЦК**, що викінчуємо вже друкувати.

ТВОРИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ ще приготовляємо до друку.

Повне видання *Творів Тараса Шевченка в 14-ти томах* маємо ще в продажу, бо ми видрукували ще бракуючі томи, які були вже випродані. Маємо ще деяку кількість комплектів до продажу й приймаємо на них замовлення. Хто ще не придбав собі цього монументального видання *Творів Тараса Шевченка*, має змогу собі купити. Цілість — всі чотирнадцять томів коштують лише 75.00 доларів на сплати, навіть по 5.00 дол. місячно або з 4% знижкою, себто 72.00 долари при заплаті до 30 днів від дати замовлення. Замовлення приймаємо без завдатку.

..... Тут відтяти

ЗАМОВЛЕННЯ

До Видавництва Миколи Денисюка

Цим замовляю 14-томове **ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**:

☐ за 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців.

☐ за 72.00 дол., себто з 4% знижкою при заплаті готівкою, висилаючи чек (моні ордер) при замовленні.

Підпис:

Моя адреса:
.....
.....

д-р Михайло Сосновський

Дмитро Донцов

(1883 - 1973)

30 березня 1973 року відійшов з цього життя Дмитро Донцов, видатний український політичний мислитель і націоналістичний публіцист. Розвиток української політичної думки на протязі 20-х і 30-х років тісно в'яжеється з постаттю Д. Донцова, який зумів опанувати своїми ідейними впливами широкі кола українського суспільства, в першу чергу молодь, поширивши серед неї свою ідеологію „чинного націоналізму”. Політична діяльність Донцова, його творчість і життєвий шлях незвичайно кольоритні, повні невичерпної енергії, фанатичної впертості й глибокого переконання у свою правильність, а навіть непомильність. Ці прикмети, без сумніву, поставили Дмитра Донцова в центрі подій українського національного відродження й розвитку української політичної думки.

Гаролд Ласвел, відомий американський політичний теоретик, пише, що політичні мислителі можуть заважити на „проломах” у вирішальних історичних процесах. Це стається тоді, коли вони виявляють уміння ідентифікувати актуальні потреби якогось суспільства, вказати йому нові шляхи, нову перспективу, приєднати його до нової концепції і таким чином дати поштовх до відповідно спрямованої діяльності. Йдеться про те, що Донцов визначив як „ставлення дороговказів”, і що на практиці виявляється у розкритті тенденцій та визволенні енергії, яка нуртує під поверхнею національного життя і жде когось, хто б її звільнив і використав. Це і мав Донцов на увазі, коли у вступі до свого „Націоналізму” покликався на слова Емерсона, що „всяка революція була спершу думкою в мозку одної людини”.

Загальна криза в українському національному житті в 20-х і 30-х роках створила незвичайно пригожий ґрунт для такого типу політичного мислителя, як Дмитро Донцов. Ця криза причинилася великою мірою до успіху Донцова, допомогла йому полонити увагу й симпатії повоєнного покоління, стати його речником та духовим провідником.

Дмитро Донцов появився на українській політичній арені в 1905 році, коли царською ро-

сійською імперією потрясла перша революція. З 1905 роком у Донцова в'яжеється його перший публічний виступ на політичному вічу в Петербурзі та його перший арешт. Вже наступного року на сторінках газети „Слово” у Києві почали появлятися його перші публіковані матеріали і від того часу аж до своєї смерті Дмитро Донцов не відкладав свого пера. Творчість Донцова чимала. Вона охоплює понад 65 років його життя та діяльності, тобто ті десятиліття у житті українського народу, які належать чи не до найбухливіших і одночасно найтрагічніших років української історії.

З-під пера Донцова вийшли десятки творів та сотні статей. Не було проблеми в українському політичному, громадському й культурному житті, до якої Донцов не займав би становища, завжди виходячи з позицій українського національного інтересу, чи, як він це постійно підкреслював, з позицій „власновладства нації”. Треба відзначити, що цим ідеям національного інтересу та української державности підпорядкована вся творчість Донцова, ці ідеї перерішували його творчу методу, зумовлювали його „суб'єктивізм” в оцінці людей, фактів, подій, цілої ситуації.

Свою політичну кар'єру Донцов почав в рядах Української Соціалдемократичної Робіничої Партії (УСДРП) і, як її провідний член, скоро виробив собі ім'я популярного соціалістичного публіциста. На всіх писаннях Донцова від самого початку позначився його — з соціалістичного погляду — „національний ухил”, що причинявся до постійних конфліктів з іншими членами УСДРП. Поминаючи всю соціалістичну фразеологію, якою переповнена його рання творчість, в центрі уваги публіцистики Донцова завжди була Україна і українська проблема. Вже тоді він аналізував, критикував і робив конкретні висновки для практичної діяльності УСДРП під кутом українського національного інтересу. З цим впарі йшла ще інша особливість Донцова, а саме його постійне і глибоке зацікавлення питанням українсько-російських взаємин та різке протиросійське на-

ставлення. Йому не був також чужим і жанр літературної критики, про що свідчить ряд літературних оглядів та рецензій.

Розрив Донцова з УСДРП наступив напередодні першої світової війни, але цей факт не послабив політичної і публіцистичної праці Донцова, який в той час перебував за межами східноукраїнських земель — у Відні та Львові. Перша світова війна уможливила Донцову виявити себе на відтинку зовнішньополітичної діяльності спершу в Союзі Визволення України, а відтак на чолі українських інформаційних осередків в Берліні та Берні. У роках 1918-20 він був на службі української держави в Києві, а відтак за кордоном у Швейцарії. Розквіт діяльності і творчості Донцова припадає на 20-і і 30-і роки, коли він не тільки станув на позиціях українського націоналізму, але знайшовся в числі найвидатніших українських націоналістичних ідеологів. В 1939 році для Донцова почався черговий етап перебування за межами України на еміграції та продовжування публіцистичної творчості в еміграційних умовах.

Окремі етапи в житті і діяльності Дмитра Донцова символізовані такими основними творами як: „Школа а релігія”, „Модерне москвофільство”, „Сучасне політичне положення нації і наші завдання” — ранній соціалістичний період; „Підстави нашої політики” — межовий твір між двома етапами та „Націоналізм” — засадничий твір для 20-х і 30-х років. З післявісниківського періоду маємо „Дух нашої давнини”, а з років після другої світової війни — це „За яку революцію” та „Незримі скрижалі Кобзаря”. Десятки брошур та сотні статей на сторінках багатьох газет соціалістичного напрямку, а відтак на сторінках „Літературно-Наукового Вістника”, „Заграви”, „Вістника”, „Бативи” та ряду газет і журналів після 1945 року — ідейно пов'язані тісно з різними згаданими етапами в житті Донцова та його основними творами.

Загально прийнято вважати Дмитра Донцова „ідеологом українського націоналізму”. Таке визначення вимагає, однак, ґрунтовнішого з'ясування не тільки оформленої ним ідеології „чинного націоналізму”, але й підложжя, на якому ця ідеологія виросла. Як відомо, модерний український націоналістичний рух почав оформлятися в Україні під кінець XIX ст. Своє остаточне завершення він знайшов шойно під кінець 20-х років в Організації Українських Націоналістів з політичною програмою та ідеологією, яка віддзеркалювала весь його розвиток на протязі кількох десятків років. До українського націоналізму Донцов примкнув на початку 20-х років, почавши формулювати свою

націоналістичну концепцію на сторінках „Заграви”. Ідеологію „чинного націоналізму”, як назвав Донцов свій націоналізм, він остаточно накреслив у своїй більшій праці „Націоналізм”, виходячи із специфічної оцінки та інтерпретації українського минулого та актуальної в той час української дійсності, а також психології української людини, адоптувавши відповідний до поставленого завдання „переродити духовість української людини” — філософський напрям і теорію та практику модних уже в той час в Європі авторитарних рухів.

Ідеологія „чинного націоналізму” мала, безперечно, значний вплив на формування програмових та ідейних засад українського націоналістичного руху 20-х і 30-х років, що знайшло своє віддзеркалення у програмах ОУН. Не зважаючи, однак, на це, ідеологія „чинного націоналізму” не стала ідеологією українського націоналістичного руху у повному значенні того слова. Зв'язок між ідеологією українського націоналізму та ідеологією „чинного націоналізму” можна б графічно подати в формі двох ліній, які виходять з різних пунктів і на окремому відтинку майже сходяться чи одна одну перетинають, щоб незабаром цілком віддалитися. На протязі 40-х років цей зв'язок практично перервався, при чому розвиток української націоналістичної думки пішов своїм власним шляхом, а розвиток ідеології „чинного націоналізму” припинився та фактично зупинився на писаннях самого Донцова. Роки другої світової війни та повоєнний період виявилися критичними для ідеології „чинного націоналізму”. Український націоналістичний рух в Україні, репрезентований Організацією Українських Націоналістів, в основному відкинув засади „чинного націоналізму”. Окремі націоналісти продовжують плекати сантмент до ідеології „чинного націоналізму”, але засадничо значення її сьогодні вже тільки історичного порядку, як одного з етапів на шляху українського національного росту й розвитку української політичної думки в період між двома світовими війнами.

Цю окремішність і специфічність ідеології „чинного націоналізму” найкраще розумів сам Донцов, чому дав вислів під кінець 60-х років, пишучи, що „назву та ідею націоналізму в моїй книзі „Націоналізм” виніс на форум політичний я в 1926 році”. Донцов є автором т. зв. інтегрального націоналізму, який відкидає демократію, концепцію народоправства, пропонує на це місце антидемократичну систему політичного й соціального ієрархізму на чолі з „правлячою кастою”, авторитарною політичною групою як єдиною і виключною виразника національної волі. Тому треба згодитися з



ДМИТРО ДОНЦОВ

Донцовим, що він є автором того типу націоналізму і що він той націоналізм „виніс на форум політичний в 1926 році”. Цей його націоналізм має мало спільного з українським націоналізмом демократичного типу.

Згадуючи тепер життєвий шлях і діяльність та публіцистичну творчість автора „Націоналізму”, ми повинні бачити його діяльність і творчість в загальному контексті історичної доби та оцінювати цю діяльність і творчість, з’ясовуючи, що справді нового вніс він у розвиток української політичної думки порівняно з його попередниками, чи сучасниками.

Д-р Дмитро Донцов народився 17 серпня (ст. ст.) 1883 р. в Мелітополі на Таврії, куди переселилися його батьки з південної частини Воронізької області в половині XIX ст. В Мелітополі Донцов проживав до 1900 р., тобто до закінчення навчання у місцевій середній школі. У роках 1900-1907 проживав у Петербурзі, де студіював правничі науки на Петербурзькому університеті. Там приймав участь в діяльності Української Студентської Громади та включився в ряди Української Соціал-демократичної Робітничої Партії. Свою політичну і публіцистичну діяльність розпочав в 1905 році. Двічі був арештований царською поліцією

і якийсь час перебував у тюрмі в Києві. В 1908 році нелегально виїхав з російської імперії і проживав у Львові та Відні, де продовжував свої студії та дописував до українських соціалістичних газет і журналів. В роках 1909 та 1913 виступав з доповідями на всеукраїнських студентських конгресах у Львові. Після вибуху першої світової війни був співзасновником і першим головою Союзу Визволення України у Відні і також керівником інформаційної агенції в Берліні та Берні. В 1918 р. повернувся до Києва, де був головою Українського Пресового Агенства. В роках 1919-20 працював керівником інформаційної служби при українському посольстві в Швейцарії. До Львова повернувся в 1921 р. і там проживав до 1939 р., редагуючи „Літературно-Науковий Вістник”, „Заграву”, „Вістник”, як також монографічні публікації „Книгозбірні Вістника”. По вибуху другої світової війни Донцова арештувала польська поліція. З концтабору у Березі Картузькій вийшов по упадку Польщі і переїхав до Німеччини, а звідти до Румунії, де видавав журнал „Батаву”. Якийсь час проживав у Празі, а по закінченні війни поселився в Канаді, де помер 30 березня 1973 р. З найважливіших творів Д. Донцова треба відзначити „Підстави нашої політики”, „Націоналізм”, „Дух нашої давнини” та „Незримі скрижалі Кобзаря”.

(„Український Журналіст”, ч. 1 (10), 1973)

3 давно минулого

(Продовження)

Мама моя, Олександра Семенівна, була досить грамотною і дуже релігійною, любила читати „священні книги”, силоміць випроваджувала нас до церкви.

Батько ж залюбки розповідав різні анекдоти про попів, про їхню світоглядну обмеженість, ніколи навіть не натякав, що його сини теж мусять бути колись попами. Під таким впливом і ми виростили не надто релігійними, в церкву старалися потрапити „на Достойно” або, принаймні, на „Херувимську”, щоб менше стояти. Мати за це нас сварила, а батько мовчав, не втручався в наші, сказати б, „внутрішні справи”.

Батько був надзвичайно освіченою людиною. Пізніше, з роками, я в тому переконався наочно. Не було такого питання з якої хоч ділянки — філософської, психологічної, економічної, на яке батько не дав би чіткої, правильної відповіді. Він розумівся й на гуморі, мав у своєму записничку кілька десятків смішних оповідань, не власних, а переписаних, радо їх читав нам у довгі осінні й зимові вечори. Батько казав, що його життя почалося з гумору, а саме: коли він народився, баба другого дня послала кумів до священника, щоб охрестили хлопця. Ймення давалися такі, які стояли в календарі на день хрещення. В той день (7-го березня за старим стилем) були: Василь, Павло і Капітон. Перші два були гарні, милозвучні, але священникові чомусь схотілося дати батькові третє за порядком ім'я. І ось повертаються куми назад, а баба питає:

— Як же назвали сина?

— Капітон...

— Що? Капітон? Не хочу! Щоб мого сина дражили на вулиці „копитком”? Вертайтесь до попа й нехай перехрестить, бо я йому...

Певне, баба-диякониця визначалася добрими ораторськими здібностями, бо піп не став сперечатись із кумами й перехрестив батька з Капітона на Василя.

В нашому роді (по лінії матері) була одна знаменитість: доктор медицини, професор психіатрії, Іван Семенович Пироговський. Був він, як я вже згадував, сином багатодітного

батька, й той, по закінченні гімназії дядьком, сказав йому:

— Отже, Йване, більш на мене не розраховуй! Крім тебе, є ще Василь, Володимир, Тетяна, Надія, Олена, Анна, Олександра, Олімпіяда. Я хочу дати й їм хоч невеличку освіту. Хочеш — учись далі, але власними силами.

Дядько не розгубився, якимось дістався до Петербургу, а тому, що мав добрий гімназійний атестат, поступив у медичну академію, блискуче її закінчив, а далі не менш блискуче захистив дисертацію і став професором тої ж академії.

Я пам'ятаю дядька Івана вже на посаді директора одної з найбільш упривілейованих, аристократичних психіатричних лікарень, де лікувалися князі, графи й інша тодішня „знать”. Авторитет дядька був настільки великий, що його запрошували, навіть, як лікаря до членів царської фамілії.

До нас дядько приїздив на дачу. Такий собі огрядний панок із золотими окулярами на носі, з „науковою” лисиною. Сестра (мама) не знала, де його посадити, а в той же час село, довідавшись про приїзд славного „дохтура”, ринуло до нашого парафіяльного будинку в складі кількох десятків людей. Мама жахалась, але дядько заспокоював маму, кажучи:

— Сашо, пускай усіх за чергою і нічого з них не бери! Бідні люди мають дуже рідку нагоду почути якусь пораду лікаря, хай же йдуть до мене, не боячись.

І справді, скільки людей пізніше благословляло петербурзького „дохтура”, завдяки якому вони позбулися своєї хвороби, та ще й безплатно...

На тому дядькові Іванові мушу спинитись більше, бо доля його була досить химерна. Він жив у Петербурзі „на широку ногу”, мав квартиру з дванадцятьма кімнат (на одного!), власний парокінний виїзд, конюха, кухарку, pokojivku. Довго не женився, не знаю, чому. Нарешті, знайшов собі красуню, років на п'ятнадцять чи й більше молодшу, на ім'я Валерія. Гарне ім'я цілком відповідало його гарній власниці. В нашому родинному альбомі зберігалася фотографія дядька й жінки, пишної, чарівної (Продовження на 11-тій стор.)



Володимир Кубійович

Історія Українського Центрального Комітету в Генеральній Губернії

Д В А Т О М И

ПЕРШИЙ ТОМ — 1939 - 1941 РР.

**має 12 розділів і 11 додатків
та окрему багато ілюстровану частину.**

ЗМІСТ ПЕРШОГО ТОМУ:

Від видавництва

Вступне слово

- I. Підстави українського життя в Генеральній Губернії**
- II. Від осені 1939 р. до літа 1940.**
- III. Структура Українського Центрального Комітету**
- IV. Поодинокі ділянки праці УЦК: організаційна і фінансова ділянки**
- V. Діяльність відділу Суспільної Опіки. Переселенча акція.**
- VI. Шкільництво. Студентські справи. Наука**
- VII. Позашкільна освіта й виховання**
- VIII. Українське Видавництво й преса**
- IX. Церковні проблеми**
- X. Світла й тіні діяльності УЦК**
- XI. Балянс праці на окраїнах**
- XII. Напередодні війни**

Додатки

Ілюстрації

Перший том має 640 сторінок у твердій оправі з позолоченням

Ціна в продажу буде 9.00 дол.

Замовлення по зниженій ціні 7.50 дол. слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, Illinois 60622 — USA

УЖЕ ПОЯВИВСЯ ДРУКОМ І ПРОДАЄТЬСЯ

Другий Том

АНГЛОМОВНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

приготованої Науковим Товариством ім. Шевченка під головною редакцією проф. Володимира Кубійовича і видаваної англійською мовою старанням та коштом Українського Народного Союзу

Другий том цієї монументальної книги знання про Україну включає розділи:

- | | |
|------------------------------|--------------------------|
| 1. Право | 8. Музика і хореографія |
| 2. Церква | 9. Театр і кіно |
| 3. Наука | 10. Народне господарство |
| 4. Освіта і школи | 11. Народне здоров'я |
| 5. Бібліотеки, архіви, музеї | 12. Збройні сили |
| 6. Книгодрукування і преса | 13. Українці в діаспорі |
| 7. Мистецтво | |

Крім цих розділів, другий том, як і перший, включає нову передмову проф. Ернеста Сіммонса, вступне слово, вияснення транслітерації і скорочень та основний індекс. Всі матеріали, включно з бібліографією, доведені до останнього часу. Книга має коло 1,500 сторін друку, 726 ілюстрацій, 8 кольорових і 22 чорнобілих ілюстраційних таблиць та 6 великих, в повних кольорах, складаних мап України: фізичної, адміністративної, етнографічних, ґрунтів та ін.

ЦІНА ДРУГОГО ТОМУ ВІНОСИТЬ \$60.00

Рівночасно подається до відома, що перший наклад ПЕРШОГО ТОМУ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ (Розділи: Загальні інформації, Фізична географія і природа, Людність, Етнографія, Українська мова, Історія України, Українська культура і Українська література) ВИЧЕРПАНИЙ, але уже появилася ДРУГОЙ НАКЛАД. З уваги на величезні кошти другу, ціна ПЕРШОГО ТОМУ встановлена тепер на \$45.00

**ДЛЯ ТИХ, ЩО ЗАМОВЛЯЮТЬ ОБИДВА
ТОМИ РАЗОМ, ЦІНА ВІНОСИТЬ \$94.50**

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. Chicago Ave. — Chicago, Ill. 60622 - USA

З ДАВНО МИНУЛОГО (Продовження з 8-ої стор.)

бльондинки з посмішкою Мони Лізи Джіоконди...

Але вийшла, як кажуть, „неув'язка". Через чотири місяці після одруження Іван Семенович пильним оком лікаря зауважив у жінки неприродно великий живіт.

— Що це? — запитав дядько.

— Як що? Це ж від тебе, наш нащадок...

— Нащадок, але не мій! Чому ж ти не призналася мені в цьому перед шлюбом?

Валерії не було чим крити. Професор медицини точно визначив і дату зародження: шість місяців. А оскільки був дуже принциповим і не міг знести ошуканства, відправив жінку до батьків і став клопотати про розвід. Мотиви безсумнівні, так би мовити, цілком поважні, але дядькові не давали розводу сім років, і весь час приїздили до нього з духовної консисторії попи та переконували, щоб він простив „баловство" своєї жінки. Дядько дуже обурювався й говорив їм:

— Киш від мене! Я свого слова не змінюю!

А батькові, коли приїздив до нас, скаржився:

— Василю Гарасимовичу, це ж просто якісь моральні тортури! Ну, якого чорта оті поли в'язнуть? Цікаво було б мені побачити, що заспівав би моральний піп, коли б його жінка піднесла йому у фартушку нерідну дитину.

Дядько лишився самотнім і казав сестрі:

— Дітей у мене нема і вже не буде. Тож хай Толя кінчає середню школу та приїздить у Петербург, де під моїм керівництвом закінчить ту ж академію, що й я. Він буде мені сином на повному моєму утриманні. Його відвезуть до академії й привезуть назад, він не знатиме жадних життєвих турбот.

Перспектива для мене, як бачите, була блиска, але прийшла революція і все поламала. Дядька, мабуть, „розкуркулили", бож був багатенький, а тоді, за його бажанням, послали в Україну головним лікарем у місто Ромни. До Ромен дядько не доїхав, помер у поїзді від розриву серця (чи не від петербурзьких переживань?), і ми навіть не довідалися, де його могила.

Розповім трохи ще й про інших членів нашого роду. Дуже запам'ятався веселий, дотепний дядько Олексій, наймолодший брат мого батька. Він приїздив рідко, але завжди вносив велике пожвавлення в наше тихе сільське існування. Він навчив нас, племінників, співати пісню про... себе.

Ой, ти, дядьку Олексію,
Чи ти чував чудасію,
Як на дубі та й свиня
Поросят привела.

Свині їсти захотіли,
Свині з дуба полетіли...

Далі вже не пригадую, але ми ту пісню горланили разом із дядьком по кілька разів на день, аж поки мама не скаже:

— Досить уже вам про дядька Олексія, заспівайте іншої!

Мама в той час була в тяжі останнім моїм братом Віталієм, що помер після семи місяців життя, і веселий дядько все жартував:

— Сашо, давай поміряємо, в кого більший живіт...

— А йди ти!

— Ні, давай! Мені здається, що я тебе перевершу...

І справді, об'єм дядькового живота перевершував мамин.

Він рано помер, мабуть, не мав ще й п'ятидесяти років. Після нього залишилися жінка Антоніна Йванівна, син Дмитро, якого я бачив у дитячому віці, пізніше — лікар, і дочка Наталя, якої я зовсім не знаю.

Тітка Надія (мамина сестра) приїздила до нас із цілим своїм виводком: Фаня, Віра, Ксеня, Оленка і Сашко. Я був ровесником Ксені (восьмирічної), і ми добре з нею бавилися. Тітка була жінкою станового пристава в місті Стародубі, вважала себе великою інтелігентною, трохи звисока ставилась до сестри, сільської попаді. А проте, залюбки в нас гостювала, бож жили ми в селі — „писанці", всього було досить — їсти й пити, а праці — жадної. Взагалі, під наш дах зліталися численні дядьки й тітки із своїми наслідниками. Батько всіх радо приймав, бож був гостинної вдачі, але мама втомлювалась коло печі й прибирання та з полегшею зідхала, коли гості від'їздили.

Частим нашим гостем був мамин брат Володя. Років на десять, а то й більше молодший від своєї сестри, „світовий волоцюга", що не схотів закінчити гімназії й подався на військову службу, так званим „вольноопределящимся". Володя любив випити, а батько мій теж не цурався чарки, тож вони мирно собі сиділи в садку й „давили муху". Комусь іншому це даром не пройшло б, але Володя був мамин улюбленець (наймолодший брат) і йому все прощалося. Пізніше цей Володя опинився як офіцер у „білій армії" й заїхав аж у Париж, а я його (Володю) розшукав на емігра-

ції через Червоний Хрест і три роки мав з ним активне листування. Воно перервалось несподівано, тоді, коли я жив уже в Аргентині. Кілька моїх листів лишилось без відповіді й я зробив висновок, що Володя загинув, а відповісти не було кому, бо ж жив він самотнім.

Найчастіш довелось бачитись із тіткою Анною, або, як ми її називали, Анютою. Жили ми за сім кілометрів від неї і, приїжджаючи до міста, завжди в неї спинялись. У тітки Анюти теж була численна родина: Василь, Грицько, Семен, Олексій, Наталя і Євдокія. Тітчин чоловік, згадуваний уже мною Лука Малахіївч Купрієнко, під час праці в хемічному відділі порохового заводу мав нещастя: амонієвий щолок випік йому око. То ж Лука Малахіївч пішов на пенсію й займався своїм нескладним господарством, себто замітав подвір'я, рубав дрова і добровільно, замість жінки, ходив на базар. Дуже від'ємне враження виніс він від перебування (під час війни) в Болгарії й завжди підкреслено казав:

— А болгарі — народ грубий, неподільчивий.

Тітка Анюта була зовсім неграмотною, але незвичайно доброї душі. Як тільки я в неї появлявся, зараз же йшла до печі, виймала все, що там стояло, й запрошувала:

— Сідай, їж!

— Дякую, тіточко, я не хочу!

— Їж, не видумлюй!

Оце „не видумлюй” найбільше лишилось в пам'яті, бо тітка досить часто його повторювала. Померла в глибокій старості, загубивши перед тим двох дорослих дітей.

Ще хочу зупинитись на тітці Олімпіаді, наймолодшій сестрі мами. Мала вона тоді, як я став її пам'ятати, 24-25 років, була надзвичайно гарна. Тип справжньої української красуні: чорноволоса, з довгою косою, чорноока, ставна, швидка в рухах і весела докраю. Мама звала її „Ліпочка” й дуже любила.

Успіх серед мужчин тітка Ліпа мала колосальний. Пропозиції шлюбу сипалися з усіх боків. Був у нас один знайомий офіцер-черкес, так і той казав:

— Всьо оддам! На Кавказ візьму! Баринею будеш!

І яке ж було наше, а особливо мамине здивування, коли красуня-тітка одного вечора з'явилася в нас у супроводі якогось підтопаного панка й відрекомендувала його:

— Мій чоловік.

Мама моя мало не знепритомніла й, відкликавши тітку набік, запитала:

— А скільки йому років?

— Сорок вісім. А що?

Тітка мала тоді двадцять сім і могла б бути його дочкою.

Проте, новий дядько відзначався міцною будовою, походив з Полтавщини, займав посаду начальника пошти в Батурині.

Як не дивно, але це подружжя прожило в мирі і згоді понад тридцять років і, коли дядькові стало 80, а тітці 59, майже порівнялось. Між іншим, дядько помер на 82-му році життя, а тітка Ліпа через рік, відбувши жалобу, знову вийшла заміж, цього разу за чоловіка, що був на три роки за неї молодший. Тітка і в 60 років лишилася тою ж гарною чорноволосою Ліпочкою, ходила, як гураган, незмінно була весела. В такому її стані я з нею й розстався перед еміграцією.

Не згадав ще про дядька Грицька, батькового брата. Він був протилежністю веселому Олексієві: серйозний, замкнений в собі, схильний до критичного мислення. В його хаті я ніколи не чув безжурного сміху дітей, не бачив якихось їхніх витівок. Там панувала тиша. Дядько Грицько жив по сусідству з родиною Михайла Коцюбинського й приятелював з нею. Одного разу, коли ми йшли з дядьком вулицею, він показав на високого ставного мужчину в білому кителі, що наближався до нас з протилежного боку, й сказав:

— Це Михайло Коцюбинський, великий український письменник. Коли виростеш, читатимеш його книжки.

Тоді я мав дев'ять років, але постать Коцюбинського, наче жива, стоїть передо мною й тепер.

Між іншим, цей же дядько Грицько, уважно переглянувши (пізніше) мої шкільні твори з літератури, напроорокував:

— З тебе вийде повістяр. Згадаєш мое слово.

Дядькові діти пішли кожен своєю дорогою. Дві дочки вийшли заміж за місцевих жителів, советських службовців дрібного калібру, одна стала артисткою, перед війною була „примадонною” Смоленського театру, а син повернувся з війни в ранзі майора, з дев'ятьма орденами. Дядько помер, евакуювавшись у далекий Саратов. Тітка Надія за останніми відомостями жила в Чернігові, маючи 84 роки.

Тепер з мого численного прямого роду лишився тільки племінник і його син.

(Продовження буде)

Ігор Зайферт

*Ти жив у співі,
Ти жив у грі
трагедій Каніо й Каварадосі.
„Гетьмани”, „Думи” і „Нечай”
На згадку про твоїй спів
звучать і досі.*

*Якщо спів твоїй лунає ще й досі у нашому серці,
Значить, виграв життя ти в тяжкому, завзятому герці.*

Народитись з талантом — це народитись на подвійну боротьбу за життя. Талант бо домагається свого окремого незалежного росту, вимагає зречення задоволень щоденного життя звичайної людини, накладає ярмо постійної виснажливої праці й вічної тривоги за його процвітання. За це талант нагороджує людину, збагачуючи й підносячи її життя на висоти мистця, як і збагачує людство культурним надбанням і радістю.

Коли обривається фізичне життя такої людини, обривається ще одне життя — талант. Талант творчий лишає по собі на вічне життя свій дорібок, але талант виконавчий, отой найбільш примхливий і химерний, хоч блискучий, лишає по собі лише пам'ять. Ця пам'ять дуже коротка, вона живе лише у спогадах сучасників і, якщо її не записати, вона відходить разом з ними з цього світу, а згодом затирається увесь слід, немов цей талант ніколи й на світ не родився. Так ми загубили не одного співака й не одного артиста.

Оцю статтю присвячуємо визначному українському співакові середини 20-го століття, тенорові ІГОРЕВІ ЗАЙФЕРТОВІ, який відійшов з цього світу 3-го жовтня 1972 року в Дітройті, ЗСА. Цим числом журналу вписуємо його ім'я в історію українського вокального мистецтва та в історію українського оперного театру на чужині, в якому він відіграв вирішальну роль, ставши наріжним каменем у народженні й розквіті Українського Оперного Ансамблю у Німеччині.

Ігор Зайферт народився 9-го грудня 1909-го року в с. Наталівці біля Харкова в родині професійного слюсаря тонких робіт (виробляв медичні інструменти). Його німецьке прізвище невідомо як глибоко сягає в історію. Мабуть, предки були німецькими колоністами. Ще його дід і баба були чистокровними німцями й говорили по-німецьки, але вже його батько

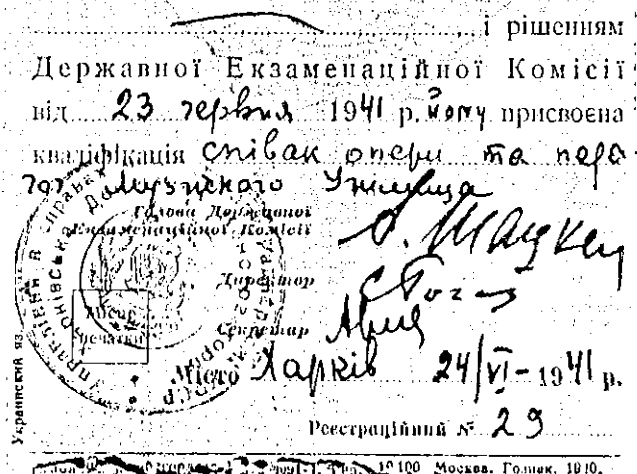
одружився з українкою, і розмовною мовою родини стала мова українська, так що вже їхній єдиний син Ігор німецької мови не знав. Після закінчення неповної середньої школи в Харкові І. Зайферт працював у фабриці разом з батьком, вишколившись теж на слюсаря медичних інструментів. Уже в дуже юні роки він звертає на себе загальну увагу всіх, де перебуває, надзвичайним голосом. Фабрика медичних інструментів висилає його вчитися співу в музичну вечірню школу ім. Квітки-Основ'яненка, після закінчення якої він у 1936 р. вступає в одну з найкращих музичних вищих шкіл, Державну Харківську Консерваторію, на вокальний факультет до класу славного професора Михайлова, у якого під той час учився майбутній великий співак Борис Гмиря.

Сильний і темпераментний голос Ігоря Зайферта мав такий широкий діапазон, що професор Михайлів вагався, у якому голосі його вчити — тенорі чи баритоні. Не відомо, що підказало й переконало проф. Михайлова школити цей багатий голос на баритона. Як баритон І. Зайферт ще студентом консерваторії стає настільки визначним співаком у другому по Києві культурному центрі — Харкові, що його ангажує фільгармонія на соліста, а в 1938 р. консерваторія посилає його на конкурс вокалістів у цьому місті, де він здобуває перше місце. На цій підставі висилає його Харків до Києва на Всеукраїнський Конкурс Вокалістів, де він знову здобуває перше місце як баритон. Жюрі зустрічається з рідкісним явищем — баритоном співає тенор. Його відсилають назад до харківської консерваторії перешколюватися на тенора, бо природа його голосу, як ствердило жюрі, не баритонова, а тенорова. 1941 р. Ігор Зайферт закінчує консерваторію як тенор. Державна Екзаменаційна Комісія присвоїла йому кваліфікацію співака опери та педагога „музичного училища”.

ДИПЛОМ

№ 523625

Пред'явник цього тов. **Зейферт**
Ігор Борисович
в 1936 р. вступив і в 1941 р. закінчив
повний курс **Вокального фа-**
культету Харківської
Державної Консерваторії
по спеціальності **сопрано**
спів



Про великий винятковий талант Ігоря Зейферта як співака, так і артиста свідчать характеристики професорів і керівників Харківської Державної Консерваторії:

ХАРАКТЕРИСТИКА

Студента Харківської Державної Консерваторії й артиста-соліста Оперної Студії Консерваторії.

Зейферт Ігор Борисович має рідкісний по якості голос (лірико-драматичний тенор) красного й виразного тембру — прекрасний співак і талановитий молодий артист з серйозними даними для великого творчого шляху. Прекрасний серйозний працівник, дисциплінований і рівний, і люблячий своє діло.

Був премійований на конкурсі по виконанню творів Чайковського в 1940 р. в Харківській Фільгармонії.

Декан Вокального Факультета ХДК —
Проф. Михайлів
Художній Керівник Оперної Студії —
Заслужена Артистка РСФСР
Проф. Масловська.

ХАРАКТЕРИСТИКА

Зейферт І. Б. працював у Оперній Студії при Харківській Державній Консерваторії з жовтня 1939 р. як провідний артист-соліст (лірико-драматичний тенор) до 16 вересня 1941 р.

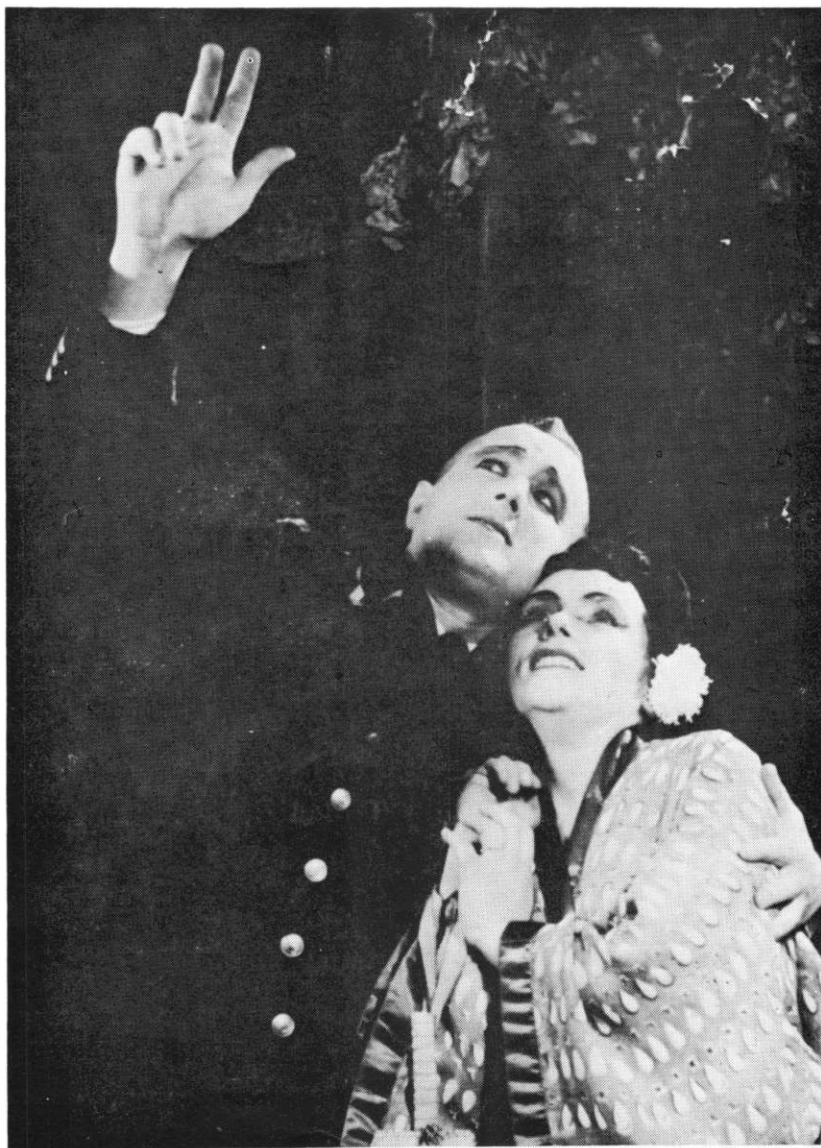
За цей час Зейферт І. Б. виступав у партіях Ленського (оп. „Євгеній Онєгін”), Пінкертон (оп. „Чіо-чіо-Сан”) і Ейзенштейна (оперета „Летюча Миша”). У всіх цих ролях Зейферт виявив себе талановитим виконавцем — артистом великої майстерності і співаком, володіючим надзвичайними вокальними даними та прекрасною сценічною школою.

Художній Керівник Оперної Студії
при ХДК — Павловський.

Після закінчення консерваторії відразу його ангажує на соліста харківська фільгармонія, цим разом на постійну працю, що було великим призначенням для його співу.

Перед Ігорем Зейфертом розкриваються широкі можливості співака опери. Виступаючи солістом з симфонічною оркестрою, він притягнув увагу музичних знавців своїм особливим лірико-драматичним темпераментним голосом, як і стихійною вродженою цікавою інтерпретацією й рідкісним звучанням тенора з якимсь невловимим баритоновим зафарбуванням. Його ангажують на соліста до опери в Ленінград, але він не встигає навіть виїхати з Харкова, як війна між Німеччиною й СРСР, що вибухнула у кінці червня 1941 р., накладає свою печать на все. З наказу уряду всі професійні й мистецькі сили примусово підлягали евакуації на схід.

Ненависть до комуністичного режиму І. Зейферта була така сильна, що він вирішив залишитися в Україні, навіть ризикуючи життям. Справа в тому, що, крім загального переслідування, він поніс і особисту втрату — його батька арештували й знищили в період ежовщини. Тому Ігор, замість евакуюватися, переховується й залишається в Харкові. Запорошилися й загубилися сліди, як і що сталося, що після окупації Харкова німці арештують і кидають



*Опера „Мадам Батерфляй”, Пуччіні — Ігор Зайферт у
ролі Пінкертон — Н. Носенко, Мадам Батерфляй*

до в'язниці І. Зайферта. Не відомо, яка доля чекала його, якби не виникла потреба доброго тенора в полтавському театрі, керованому такими ж тими самими німцями.

З давньої й сучасної історії знаємо, що українці — духово й національно народ дуже сильний і нікому ще не вдалося спустити його живучої крові. Під німецькою окупацією по всій Україні організувалося національне життя, а в ньому одним з перших чинників були театри. Коли німці зайняли Полтаву, вона стала осідком головної квартири 6-ї армії. До свіжоствореного театру, якому дали ім'я Миколи

Гоголя, німці дають свого наставника, Зігфріда Вольфера. На велике щастя полтавського театру, була це людина високої культури — концертний піаніст по професії, до того ж режисер і під кожним оглядом добрий театрал. При його допомозі театр ім. М. Гоголя виростає на велику й високопрофесійну установу. Досить згадати, що в ньому співав навіть славний Борис Гмиря, соліст київської опери, який залишився в Україні й був віднайдений та привезений до цього театру. Театр ім. М. Гоголя об'єднував у собі оперу, оперету, музичну драму та естрадне концертування, а також мав

велику симфонічну оркестру. Самих солістів, артистів, хористів і балету нараховувалося понад 300 осіб.

3. Вольфер, прочувши про І. Зайферта, використав усі свої впливи й можливості, щоб урятувати його з в'язниці та привезти до Полтави. І. Зайферт стає в цьому театрі головним солістом тенорових партій у всіх операх, які театр ставив.

І. Зайферт у Полтаві співав такі тенорові партії:

„Мадам Батерфляй” Дж. Пуччіні — Пінкертон; „Тоска” Дж. Пуччіні — Каварадосі; „Кармен” Джордж Бізе — Хозе; „Богема” Дж. Пуччіні — Рудольф; „Сільська честь” П'єтро Масканьї — Турідо; „Фавст” Чарльс Гуно — Фавст; „Фіделіо” Людвіг Бетовен — Флорестан.

Крім опер, І. Зайферт виступав солістом із симфонічною оркестрою та в естрадних концертах із сольовими співами та дуетами. Дуети співав із Борисом Гмирею та Наталкою Носенко.

Опери й концерти відбувалися при переповнених залах. Ігоря Зайферта публіка дуже любила, й не було жадного його виступу без викикування „на біс”, а під час опери головні арії таких ролей як Каварадосі чи Флорестана мусів повторювати, бо зала не стихала. Треба зазначити, що І. Зайферт мав однаково великий успіх у своїй публіки і в німецької.

Дуже високо співав І. Зайферта цінив Борис Гмиря, залюбки грав з ним в опері та співав дуети. Коли взяти до уваги, що Б. Гмиря — дійсно Богом зісланий рідкісний талант, який залишиться свого роду легендою у вокальному мистецтві, то його висока оцінка І. Зайферта має велике значення. Не менше шанував його Б. Гмиря і як людину. Вони стали близькими приятелями, а потім кумами — Б. Гмиря став хресним батьком доньки Зайфертів.

У Полтаві І. Зайферт цілковито оформився на професійного оперного співака високої класи, який блискуче виконував кожну роль тенорової партії і вокально, і як драматичний артист.

1943 року під натиском радянської армії німці вивозять театр з Полтави до Кам'янця Подільського, а з ним і І. Зайферта, Б. Гмирю, Н. Носенко та інших визначних солістів. Тут театр відразу ж здобуває публіку й пошану. З огляду на близький фронт вистави опер відбуваються нерегулярно, проте запотребування на концерти було величезне. Оперний репертуар лишається той самий, що і в Полтаві, а головну працю викладають у концертування по

цілій кам'янець-подільській області. І. Зайферт невтомно бере участь у кожному концерті. В його репертуарі, крім оперних арій та музичних творів західноєвропейських композиторів, входить українська народна пісня та твори українських композиторів. Особливо любив він співати твори М. Лисенка на слова Т. Шевченка.

Коли у 1944 р. радянські гармати загули під Кам'янцем Подільським, у І. Зайферта жадних вагань, як і вибору, не було. Він дослівно втік першим, гнаний примарою дикого знищення свого батька. Спочатку опинився в Опелі, де працював робітником на залізниці, а потім у Габльонсі — у фабриці протиповітряної оборони, де зазнав усієї гіркоти неволі чужинця в Німеччині. Після капітуляції Німеччини, перейшовши всю обурливу жакливу кемптенську трагедію, І. Зайферт переїжджає до Мюнхену, з якого починається період найславнішого й найвищого розквіту його сценічної оперної праці. Тут він відіграв вирішальну роль у створенні української опери в Німеччині.

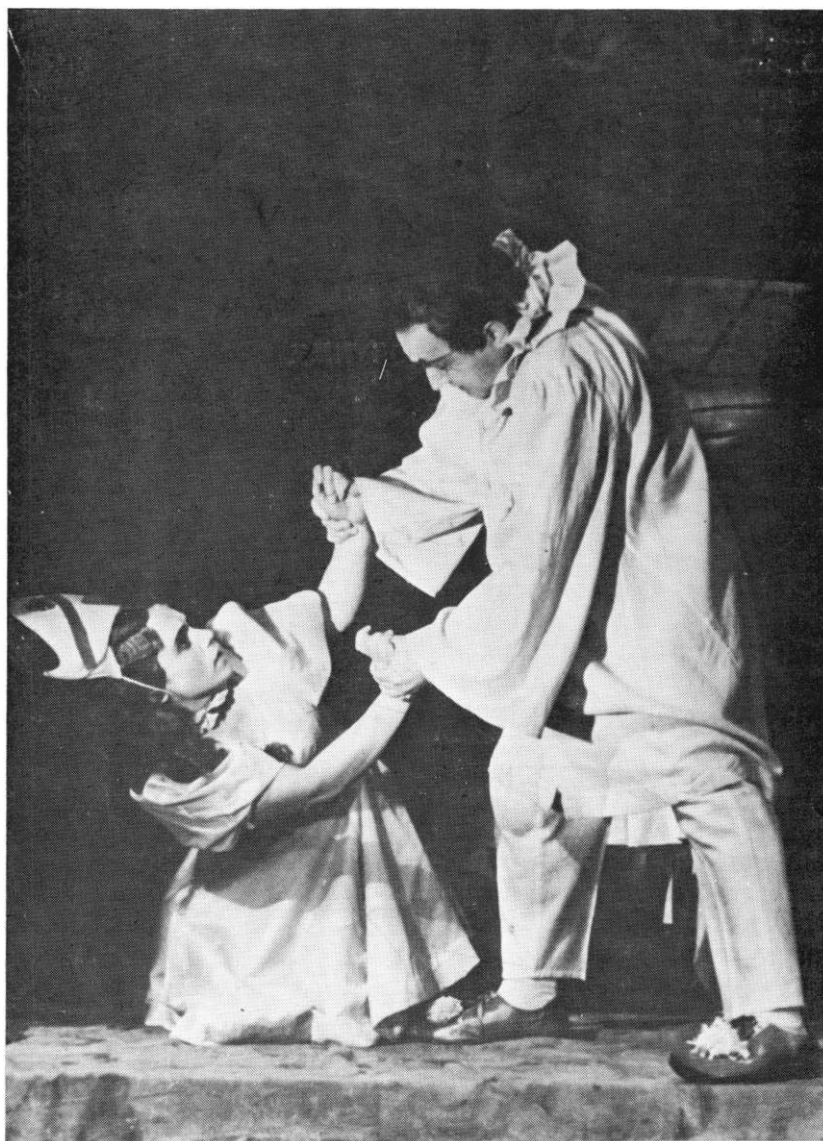
1946 року у Мюнхені перебував диригент симфонічної оркестри Богдан Пюрко — молода, винятково великої енергії творча людина. Познакомившись з І. Зайфертом та почувши його блискучий голос і високопрофесійний спів на першому концерті, Б. Пюрко запалюється ідеєю створення українського оперного театру й відразу починає переводити її в життя: групує співаків довкола І. Зайферта. Була це подивугідна відвага й праця всього ансамблю з його диригентом Б. Пюрком, режисером М. Букком, адміністратором І. Менделюком. Хай буде, що декорації й костюми рівнялися з убозтвом життя по ДП таборах, але репертуар та солісти не уступали доброму оперному театрові. Крім І. Зайферта, солістами були Н. Носенко, Л. Горн, К. Задорожна, А. Піддубна, Л. Рейнарович, М. Горохів, І. Уманців, Л. Луговий, І. Рудавський та інші. Симфонічна оркестра вербувалася з професійних німецьких музик, а до опери були притягнуті професійні оперні хористи навіть з інших національностей. Пророблена праця цим оперним ансамблем була колосальна і в жадні мірила не вкладається. Те, чого в багатій Америці не можуть досягнути величезні міста, де долари ллються ріками, було досягнене вкладом щирої праці без заплати — був створений справжній оперний театр, який офіційно називався Український Оперний Ансамбль.

На цьому місці треба сказати кілька слів про будівничого цього театру, сл. п. маестра Бог-

дана Пюрка. Лише завдяки Пюркові І. Зайферт ще 4 роки жив повним життям оперного співака, лишаючи незатерту пам'ять свого співу серед нас і німців.

Богдан Пюрко був справжнім будівничим культурного українського життя на чужині, а в першу чергу музичного життя. Середнього росту, тендітної будови, клясичної вроди постать Б. Пюрка іскрилася ідейною конструктивною працею, яка, властиво, була суттю його життя до останнього віддиху. Здавалось, що кожен удар його серця — це музика, це праця на культурному полі. Він ставав до змагу, який

здавався всім неможливим, і вигравав його блискуче. Надзвичайно чесний, з колосальною ініціативою, з твердою впертістю дійти до задуманого, Б. Пюрко був прикладом для всього ансамблю і своєю вірою та відвагою надавав завзяття братися й за найскладніші опери. Він був і диригентом, і хормайстром, і сам готував солістів, і виконував безліч праці, для якої державні театри мають цілу низку людей. Заслуга Б. Пюрка неоціненна, незрівняна, як і праця всього ансамблю. Голодні дні, неспані ночі, занедбування родини — все клалося для підняття задуманої справи і, не дивлячись на



Опера „Паяци“, Руджеро Леонкавалльо Ігор Зайферт у
ролі Каніо — Н. Носенко, Кольомбіна

страшенно корокий час, за який, здавалось, абсолютно неможливо вивчити й поставити оперу, прем'єра була поставлена завжди своєчасно, навіть, коли треба було самому Пюркові виконувати обов'язки адміністратора.

Ігор Зайферт і в цьому театрі займає чільне місце, виконуючи тенорові партії всіх опер, які були в репертуарі. У репертуар входили всі вищезгадані опери полтавського театру, а, крім того ще опера „Паяци” Руджеро Леонкавалльо, у якій І. Зайферт співав партію Каніо, та „Циганський барон” Йогана Штрауса, у якій він співав партію барона. Б. Пюрко любив І. Зайферта як мистця і як людину. Він уважав його одним з найкращих тенорів свого часу — співаком, який міг би бути першокласним солістом кожного відомого оперного театру світу.

— Якось незбагненна фатальна доля цього прекрасного співака, якось просто приреченість не бути на належному йому місці! Протягом п'яти років його запрошували дві великі опери — Ленінградська й Мюнхенська і за кожним разом намарно. Мюнхенська опера дуже старалась мати його в себе, давала максимальні можливості, але І. Зайферт не захотів залишитися в Німеччині. — Так оповідав Б. Пюрко про І. Зайферта мені 1953 р., близько перед своєю смертю.

Дев'ять великих опер, які не сходили із сцени ДП таборів і німецьких театрів від 1945 по 1949 р., і безліч концертів переважно для німецької публіки цілковито абсорбували життя І. Зайферта. Співав він не лише високо професійно, але з великою любов'ю, захопленням, глибоким переживанням, вкладаючи душу чи то в ролю, чи в пісню.

Його найближча й довголітня партнерка з оперних вистав і концертів, співачка Наталка Носенко, сопрано, так оповідає про І. Зайферта:

— Був це першорядний оперний соліст, як і першорядний концертний співак, однаково прекрасний у найтрудніших аріях і піснях. Обдарований чудовим рідкісним голосовим матеріалом, душею подачі, сильною глибокою інтерпретацією, він вживався так глибоко в музичну річ, що проникав і полонив душу слухача. Співаючи, переживав драму героя чи пісню дуже глибоко сам, часто при виконанні в нього лилися сльози. Будучи натури ліричної, вдачі м'якої, як шовк, виконуючи ролю він впадав у сильну екстазу, проймався нею — немов у ньому справді оживав ним граний герой. У „Паяцах”, у найбільш драматичному місці, коли Каніо у приступі ревності і ненависти, змішаної з сильною любов'ю, карає за зраду свою

жінку Кольомбіну, яку завжди з ним грала я, І. Зайферт так вживався в ролю, в такий драматичний патетизм та експресію, що після вистави я була вся в синяках. При виконанні кожної драматичної ролі виявлена ним екстаза була натуральна, немов не герой, а він сам особисто переживав дану драму. Грати було з ним легко і під оглядом вокальним, і як з колегою. Ніколи не створював коло себе неприємного напруження, невдоволення, поганого настрою. З ним можна було віддати всі тонкощі душевних конфліктів, які несе з собою опера. У ролях Каварадосі, Фіделіо, Каніо, Хозе він був надзвичайний.

На превеликий жаль, у напруженій, перевтомлюючій праці, у вічному поспіху й матеріальній тяжкій скруті, яка забивала рештки будь-якого вільного часу, величезний рецензійний матеріал з українських газет у Німеччині, здається, розгубився по світі, якщо не пропав. На всякий випадок, нам він не був досяжним при цій праці. Як очевидець подій і постійний відвідувач опер, коли тільки ансамбль Б. Пюрка був у Міттенвальді, від себе можу сказати, що успіх був величезний. І. Зайферт дослівно захоплював своїм співом. Формування мого підходу й оцінки театрального мистецтва дозрівало на зразках славних театрів Києва та на гостинних виступах найкращих артистів інших народів. Між ними І. Зайферт стоїть на такому ж самому високому рівні.

Вдалося здобути кілька уривків рецензій з німецьких газет, у яких німецька фахова музична критика пише про Ігоря Зайферта так:

„Українці заслужено особливо горді за свого тенора Ігоря Зайферта. Він співав як і з пориваючим злетним блеском, так і з розуму зводячою м'якістю свого блискучого голосу.”

Suedost Kurier, червень 1948.

„Ігор Зайферт викликав сенсацію голосом, грою і гримом. Обдарований тенор, що злітав у звучні фінали із захоплюючим поривом. Вийнятова блискуча поява за цілі роки!”

Hochlandbote, серпень 1948.

„В І. Зайферті сцена має обдарованого тенора звуком і мімікою, що пригадує великих попередників.”

Passauer Neue Presse, листопад 1947.

„... як Каніо («Паяци») І. Зайферт дав живе, кольоритне зображення. Дуже переконливе виконання.”

Suedost Kurier, червень 1948.

Небагато вдалося здобути цінних відгуків музичної критики з того, що писалось у той час, але й ці маленькі уривки говорять багато, а всю вартість співу й гри І. Зайферта ствердила Мюнхенська Опера, запрошуючи його у 1949 р. на соліста, як уже було вище згадано.

Поруч із співом в оперному ансамблі та концертах І. Зайферт був головним солістом-тенором Української Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, її справжньою славою. Його соля, мов соняшне проміння, блищали красою звуку й теплою глибокою інтерпретацією пісні чи то героїчної, чи ультраліричної. Він підіймав слухача у безмежні висоти, як і розчулював його шовковою теплою ліричністю, що проникала в душу щирою інтимністю. Не раз наступали тяжкі ситуації для двох високомистецьких одиниць — УКБ і Українського Оперного Ансамблю, коли їхні виступи припадали на той самий вечір і кожна з них невідмовно хотіла мати І. Зайферта. Склад УКБ у той час був надзвичайно сильний. Мабуть, не помилюся, коли скажу: якщо не кожен, то щодругий з них був добрим солістом, але І. Зайферт був незамінним, незрівнянним. Так щедро обдарованого співака й такий особливо гарний голос можна здібати дуже рідко.

У 1949 р. разом із солістами Українського Оперного Ансамблю та його диригентом Б. Пюрком, при допомозі неоціненного єпископа Івана Бучка, І. Зайферт переїжджає до ЗСА, в Дітройт. Тверда й безвихідна дійсність заступає шлях для будь-якої співацької кар'єри. Про оперу не було що навіть мріяти. Проте життєдайна енергія й мистецьке завзяття Б. Пюрка піднімає солістів Українського Оперного Ансамблю на першоякісні концерти по великих містах ЗСА. Як завжди, І. Зайферт тримає чільне місце.

14 березня 1950 р. „Америка” писала так:

„УСПІХ ОПЕРНОГО АНСАМБЛЮ

(Виступ Українського Оперного Ансамблю під музичним керівництвом Богдана Пюрка у Філадельфії).

Програма концерту була велика й різноманітна. Найбільшим успіхом користувався Ігор Зайферт, що своїм тенором, зокрема його експресивністю, породжував справжню бурю оплесків. Арія з опери „Паяци” у його виконанні багато перевищує подібну арію у виконанні оперного артиста американського столичного театру у Філадельфії. Голос І. Зайферта — це голос, який дається небагатьом тим, хто має великий талант і незвичайну технічну опанованість. ... І. Зайферт сильний і неповторний ... в оперних речах ...”

У перші роки на американській землі були жахливо тяжкі умовини для нас усіх знайти себе серед нового світу, а ще тяжчі, просто безвихідні для мистців-вокалістів. Про І. Зайферта з'являлося безліч рецензій по українських і американських газетах, які давали йому найкращу оцінку, він мав усі дані для великої співацької кар'єри, бути солістом Метрополітальної Опери, але хто дбав, який талант, який голос прибув до Америки, коли він не мав все-сильних протекцій.

Ще один раз Б. Пюрко встиг поставити „Наталку Полтавку”, в якій І. Зайферт грав роль Петра, і згасла ця невтомної праці талановита ще молода людина, а з нею згасла й дороговцінна мистецька одиниця, з таким трудом і так блискуче створена — згас Український Оперний Ансамбль.

Настає останній період життя І. Зайферта як співака — життя, яке, на жаль, передчасно трагічно обірвалося.

У той період, коли не було вже сумніву, що кар'єри він не зробить в Америці, слухаючи його, переживалося подвійне почуття — велику насолоду й не менший біль. По переважно понурих неакустичних українських домівках його голос був, мов прецизно шліфований рідкісний діамант, вставлений у звичайну бляху. Не такої сцени, не такого музичного супроводу заслуговував він. І єдине, що було гідне цього великого таланту — це рідна мова й рідне шире серце, для якого він співав.

В українській еміграційній громаді він скоро стає широко відомим на територіях ЗСА й Канади. Його люблять, ним захоплюються, запрошень на виступи має більше, ніж може прийняти, але оплата за них майже жадна, бо фінансова убогість позначувала все наше життя. Якість співу, як і замилювання до нього в І. Зайферта не залежали ні від грошей, ні від залі. Він співав на академії чи святі майже за дарма, на такій самій мистецькій висоті, якби співав і на мільйоновому контракті, як на сцені великого блискучого театру. Коли оглянутись назад у його життя, то воно під матеріальним оглядом дуже сумне — він своїм прекрасним голосом і величезною працею ніколи не заробив навіть на будь-яке забезпечення. Основною матеріальною базою для життя була праця прибиральника парку та його публічних місць, коли не мусів зривати голосові струни в акробатиці Жарова, до чого його змушували безвихідні обставини. Коли про це думати, стає моторошно й соромно за дивовижне суспільство. Скільки ця людина мусіла мати духової сили, що ніколи не заламалася! Ніщо не за-

тьмарило любови до співу, навіть не відібрало в нього ще одного дару — іскристого гумору, яким він розважав і розвеселяв колег, друзів, товариство в кожній ситуації, при кожній нагоді. Був він людиною високоінтелектуальною й культурною та мав надзвичайно приємну, лагідну вдачу. Все це, поєднане з тонкою дотепністю, не раз рятувало напружену атмосферу, яка часто буває в ансамблях під час праці, перед виступом або після нього.

І ще одне: він так любив співати, що навіть у товаристві, коли його було попросити, він заспіває, як на концерті кожну знану йому річ. В приватному домі його голос не вмщався, але він ним якось так володів, що кожна нота страшенно погано технічно записано! Невіджалувана втрата, що його блискуче виконання оперних арій пропало безслідно, що незрівнянне виконання пісень пішло, мов листя за водою, а між ними й незабутньо виконувані ним „Гетьмани“.

І. Зайферт виступає багато. Самих концертів з Н. Носенко в перші роки було понад 25 у ЗСА й Канаді. Співає він на академіях, святах, концертах індивідуально та солістом і в дуетах, разом з Українською Капелею Бандуристів, співає також соля з хором „Трембіта“. З УКБ він не раз об'їхав ЗСА й Канаду, а в 1954 р. — всю Європу, здобуваючи велике признание для свого голосу. В європейському турне перший раз трагедія застала до воріт його життя — почалася турбота із слухом, яка з роками відібрала в нього те, чим він жив. І. Зайферт оглух. Був це великий нестерпний біль душі й ніким не відчитана глибока драма для нього. Сумно й боляче було дивитись на цю поставну, міцну, порівнюючи молоду людину, яка вся жила у співі. На сам її вигляд приходили ремінісценції проспіваних незабутніх арій, пісень. Вона вже не могла своїм ще чудовим, не надщербленим ні часом, ні нещастям голосом, проспівати в тоні навіть простої пісні. Жорстокий вирок долі! Спів, музика стали недоступними — звук перестав для нього існувати. Нещастя падає на нього за нещастям. Ще коли прогресувала глухота, помирає мати; за кілька років по довгій безвихідній недужі помирає дружина. Самітність стає нестерпною, глухота ускладнює життя — Зайферт одружується вдруге. Вибитий з омріяного шляху, прибитий тяжким нещастям, Зайферт мовчки ніс свій хрест, забутий майже всіма.

Нагло ім'я Ігоря Зайферта ще раз сколихнуло дітройтську громаду й усю українську еміграцію. Несподівано з'явилася хвороба, яка не дала ніяких надій — майже всі внутрішні органи були вже зайняті раком. Два тижні непристосованості — й Ігор Зайферт відійшов з цього світу. Смерть знову оживила співака в пам'яті тих, хто його або про нього чув. Якось

особливо гостро кожен відчув, яким він був прекрасним співаком і дивувався, як це могло статися, щоб у такому цивілізованому суспільстві цей блискучий талант пропав намарне, коли музичні концерти виповнені безголосим піванням, коли так гостро відчувається брак добрих справжніх співаків.

Умер наш великий співак-артист, і нам по ньому лишилися лише багаті спогади й убого записаний на кількох платівках його голос. Лишилася записаною неперевершено виконана разом з капелею бандуристів „Дума про Нечая“, „Думи мої, думи мої“ Лисенка і ще деякі пісні, але як цього всього мало і як страшенно погано технічно записано! Невіджалувана втрата, що його блискуче виконання оперних арій пропало безслідно, що незрівнянне виконання пісень пішло, мов листя за водою, а між ними й незабутньо виконувані ним „Гетьмани“.

Вірю, що хтось напише історію Українського Оперного Ансамблю та вокального мистецтва, як Улас Самчук написав історію УКБ ім. Т. Шевченка, і цим ствердить одну з найсильніших сторінок української культури поза межами Батьківщини, а в ній буде золотими буквами записане ім'я нашого славного співака-тенора Ігоря Зайферта.

*) Матеріали й дані для статті подали співачка Н. Носенко, яка співала разом з І. Зайфертом довгі роки, та співак Г. Попов, який учився разом з ним у Державній Харківській Консерваторії та співав в УКБ, а також дружина Тамара Зайферт.

ЧИТАЙТЕ ТВОРИ УЛАСА САМЧУКА:

Улас Самчук

ВОЛИНЬ

Трилогія

- | | |
|--------------------------|-----------|
| Ч. I. Куди тече річка | 324 стор. |
| Ч. II. Війна і революція | 398 " |
| Ч. III. Батько і син | 396 " |

Разом 1,118 сторінок

Тверда оправа, з позолоченням

Ціна за всі три томи — 15.00 дол.

Крім Трилогії „Волинь“ маємо до продажу ще деяку кількість інших творів Уласа Самчука нашого власного видання:

Улас Самчук — МАРІЯ 2.00 дол.
— П'ЯТЬ ПО ДВАНADЦЯТИЙ 1.80 дол.

Замовлення на „Волинь“ і інші твори

слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622

Упоперек латинської Америки

(Продовження)

В Теотігуакан є дві піраміди — найбільша в Мехіко піраміда сонця й менша від неї піраміда місяця. Піраміда сонця має підніжжя завдовжки в 200 мт. і 66 мт. висоти. По боках є сходи, якими можна вийти на верх піраміди. За 109 км. від столиці гарна відпочинково-туристична місцевість Оахтерес, розташована на висоті 1360 мт. над дзеркалом моря. Перебуває вона під управою Сегуро Соціал. Колись імператор Монтесума, а пізніше еспанські конкістадори приїжджали сюди на відпочинок. Квіти цвітуть цілий рік, лагідний клімат, гарячі джерела, спокій і тишина зробили цю місцевість ідеальним місцем відпочинку для старших і молодих. Тут багато басейнів до купелі, городів, парків, ресторанів, готель і олімпійський стадіон, де відбуваються змагання шкільної молоді. Ми приїхали сюди в день відкриття з'їзду міжнародної організації Червоного Хреста Молоді. Першого дня з'їзду відбувалася барвиста парада — фестиваль мекіканського фольору.

По 3-тижневім перебуванні в столиці ми поїхали до Акапулько. Між Мехіко й Акапулько нема залізничного зв'язку, але вигідні автобуси проїжджають 411 км. протягом 8 годин. Проїзд коштує 49.90 пезо. Акапулько — знана місцевість на побережжі Тихого Океану. Гарні пляжі та клімат, що вможливорює корис-

тування пляжами цілий рік, притягають багато туристів з Мехіко і з закордону, головню із ЗСА. В суботи й неділі заповнюються пляжі мекіканцями. Вони приїзять сюди купатися й розважитись водними спортами. Населення міста ввічливе й усміхається до туристів навіть тоді, коли не йдеться про торговельні інтереси. Тут кожний одягається, як хоче, особливо деякі жінки парадують в купальних одягах, а інші в прозорих блюзках, без взуття. В Акапулько багато першорядних готелів, ресторанів і нічних клубів — очевидно, тут ціни вищі, як у столиці.

В Акапулько чекали ми на мотоцикла, що мав бути присланий з Японії. Вдень проводили час на пляжах, вечорами ходили на танці або до кіна. Кіна тут дешеві, висвітлюють три фільми, квиток — 1.50 пезо. Деякі кіна мають рухомий дах, тож під час сеансів у менше цікавих моментах відвідувачі могли спостерігати зорі на небі, але бувало, що починав іти дощ і, поки встигли затягнути дах, то тим часом ми вже змогли. У вересні тут дощова пора, часто йдуть зливні теплі дощі, але ніхто не вживає парасоля, всі ходять по дощі. Як дощ ущухне, показується сонце, і легка одіж протягом кількох хвилин висихає.

Але Акапулько має ще й друге обличчя. Воно в 98 відсотках залежить від туристики,



МЕХІКО — піраміда CHICHEN — ITZA



МЕХІКО — піраміда U X M A L

більшість із 180.000 мешканців цього міста має працю при обслузі туристів — у готелях, ресторанах, барах, нічних клубах, пляжах і місцях розваги. Частина населення виробляє вдома торбинки, кораблики з дерева й солодоші, переважно з кокосів. Індустрія обмежується п'ятьма фабриками — цементу, льоду, цитринового соку, газових напоїв і сувенірів; ця остання приміщується у місцевій в'язниці. У провінції Акапулько, що займає простір 1980 кв. км., майже цілком нема худоби, а рільництво не заспокоює потреб місцевого населення. Перевантажування товарів з великих суден у порті недостатнє, бо нема потрібних технічних уладжень. Також магазини, де зберігаються товари, невиспачальні, риболовля не розвинена. Цей район багатий на зложжя золота, срібла й олова, але дотепер не наладнано експлуатації цих багатств. Є тут 5 кінотеатрів другої та третьої категорії, але нема ні театру, ні музею. В 400 чоловічих спортових клубах і 45 жіночих є 5.000 активних членів, але нема спортового майдану. Невистачальна теж кількість шкіл. У 70 школах учиться 60.000 молоді, зате є 2.000 барів, кантин і нічних клубів, між ними кілька люксових, як Ла Гуерта, Тропікана, Ріо Росо, Ел Каріока, Конго 69, Ларока, з різномірними розваговими програмами, переважно 10-12 мистецьких виступів, а Ла Гуерта контракує артистів світової слави. Є також 8.000 малолітніх вагабундів, що забавляють туристів рухами живота, виловлюванням

монет з морського дна, стрибками з високих скель у воду, трапляється між ними прощання, але не обходиться і без злодійства та виривання торбинок з рук жінок. Ці проступки з засади обходяться їм безкарно, бо в Акапулько нема суду ні в'язниці для малолітніх. Зловлених на гарячій учинку відпроваджують на поліцію, списують протокол — і випускають на волю.

Нарешті з великим запізненням через погану погоду прибув корабель з Японії і привіз нашого мотоцикла. У протилежність до прикрих досвідів з фільмами на столичнім лєтовищі, тут ціла процедура з митним урядом пішла справно, якщо не брати до уваги кількогадинного чекання, бо більшість державних урядників не придержується урядових годин. Вони виходять і приходять до уряду, коли їм подобається, а дехто має дві посади. Ми спершу чекали на шефа митного уряду, бо він мав підписати документ, пізніше на урядника, що вмів писати на машині. З цим документом ми пішли з митного уряду в середмісті до порту, але тут нам не хотіли видати мотоцикла, бо, хоч був підпис шефа, то не було печатки. Ми вернулися до міста, але урядник, що мав ключі від шафки, де зберігаються печатки, не був присутній — знову чекання, врешті він прийшов, відчинив шафку, але там не було печатки. Почав шукати по всіх усюдах і знайшов на бюрку свого колеги. Як ми вернулися до пор-
(Продовження на 25-тій стор.)

КНИГА, НЕОБХІДНА В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ!

ДРУГА ГАСЛОВА ЧАСТИНА ЕУ-2

НОВІ ПЕРЕДІЛАННЯ

Всім томів (1-8) — полотно 120.00 дол.

Всім томів (1-8) — півшкіра 144.00 дол.

ДОТЕПЕРШНІ ПЕРЕДІЛАННЯ

За додаткові чотири томи (5-8) — полотно 60.00 дол.

За додаткові чотири томи (5-8) — півшкіра 72.00 дол.

Від 1 січня 1972 — нові умови передплати ЕУ-2
полотно 160,00 - півшкіра 200.00 - шкіра 240.00

Продає:

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАГО

на догідні сплати

— На бажання висилаємо проспекти —

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. Chicago Ave. Chicago, Ill. 60622 - USA

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

ВИДАЛО ТРИ НОВІ (досі ще не друковані) ОРИГІНАЛЬНІ
ТВОРИ СЬОГОЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ



Юрій Тис НА СВІТАНКУ

біографічна повість з життя
Марка Вовчка
Літературна й мовна редакція:
Ст. Риндик та І. Боднарук
Сторінок 404
Ціна дол. 4.50

Галя Лагодинська ДО СОНЦЯ — ДО ВОЛІ (Мандрівка юности) — повість —

Літературна й мовна редакція:
А. Калниновський та І. Боднарук.
Сторінок 256
Ціна дол. 3.00



Софія Парфанович ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ

(оповідання з життя домашнього
кота з ілюстраціями для старших
і для молоді)

Літературний і мовний редактор:
А. Юриняк.
Сторінок 208
Ціна дол. 2.50



Ціна всіх трьох книжок разом дол. 10.00

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, Illinois 60622 — USA



МЕХІКО — дівчина з ТЕНУАНТЕРЕС

УПОПЕРЕК ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

(Продовження з 22-гої стор.)

ту, вже була перерва на обід і „сієста”, тож треба було чекати до 4 год. по полудні. Я дав типа портовим робітникам, щоб при вивантажуванні не пошкодили мотоцикла, і далі все пішло гладко.

На другий день я поклав багаж на мотоцикла, завів мотор, проїхав кількадесят метрів і зрозумів, що з таким тягаром подорож буде тяжка, тому купив вагоника-причепу на

двох колесах, причепив ззаду до мотоцикла і там умістив цілий наш багаж: фільмову камеру, 5.000 метрів фільму, два фотоапарати, шатро, гумові матраци, що надуваються повітрям, спальні мішки, літню й зимову одіж, дощовики, запасні частини до мотору, баньку на воду, електричного ліхтаря, книжки, мапи, писальне приладдя, олійки й розпилячі проти москітів, торбу з документами й лікарства. Наші ліки — це лише аспірина, йодина й бандажі.

(Продовження буде)

ХМЕЛЬНИЧЧИНА У НОВОМУ ТВОРІ С. М. ФОСТУНА

Автор літературних праць, зокрема оповідань з історії національної революції гетьмана Богдана, надрукував новий твір у видавництві Ю. Середяка (Буенос Айрес, 1972 року) п. н. „Звідуни степових когорт.” (Стор. 184, обкладинка Р. Глуква).

Повість цікава тим, що автор описує хід історичних подій, зв'язаних з участю українських військ у тридцятилітній війні. Ця ділянка мало відома в історії, а ще менше головна тема — розвідка Хмельницького у державах західної Європи.

Святослав М. Фостун присвятив свою увагу людям, подіям та атмосфері останніх років перед 1648-м роком, коли Хмельницький повернувся вже із своїм корпусом козаків в Україну. 2,800 українських вояків з повним складом старшин мали нагоду вивчити воєнну справу у тогочасній війні, а сам Хмельницький опанував не тільки тактику важкої 30-літньої війни, але, маючи особисті зв'язки з командиром французької армії, князем Конде, міг заглянути й поза куліси чисто мілітарних дій — у методи ведення розвідки.

Знаємо, що під час повстання агенти гетьмана діяли не тільки за фронтами ворога, але теж глибоко в корінній Польщі — у Кракові, Варшаві, а також і поза її кордонами, в західній Європі. Знаємо теж, що агенти гетьмана викликали повстання польських селян, і можливо,

що повстанці діяли за наказами своїх начальників, козацьких старшин під прибраними призвищами. Поза цими діями розвідки на високому щаблі діяли теж групи простих козаків, які вели пропаганду у прифронтовій смузі, розсівали панічні вістки серед польського війська тощо. Попавши в полон, виявляли на муках те, що в таких випадках мали сказати з наказу своїх начальників, знаючи, що йдуть на певну смерть.

Власне, діяльність української розвідки в час 30-літньої війни в західній Європі є темою найновішої повісті Фостуна, „Звідуни степових когорт.” У ній знаходимо багато цікавих ситуацій, а теж і звичайних для розвідки вбивств ворожих агентів, легкі флірти козацького старшини, а все це в умовинах життя половини 17-того століття з яскравими постатями бароккової доби і стилем тогочасного життя.

Мистецьку оцінку годі мені подавати, бо на цю тему писав я раніше, у вступі до повісті Фостуна „Плем'я непокірних”. Можна тільки привітати автора, Я. М. Фостуна, з появою нової повісті й побажати, щоб він далі присвятився такому підхожому для себе жанрові літератури. У кінці книжки автор подає пояснення до старих і нині не вживаних слів та вільний переклад пісні на хвалу вестфальського миру, який закінчив тридцятилітню війну.

Юрій Тис

ЗБІРНИК „ПІВНІЧНЕ СЯЙВО”

Яр. Славутич, упор. Північне сяйво, V альманах. Вид. Славути, Едмонтон, 1971.

Видавництво „Славути” випустило вже за останні роки п'ять альманахів „Північне сяйво” під редакцією д-ра Яра Славутича. Альманах, збірник з різноманітним матеріалом, має в нас давню традицію, починаючи з княжих часів, коли то збірники („ізборники”) були улюбленим родом книги — згадати б хоча Ізборники Святослава, Ізмарагд, Пчоли, Минеї. За доби романтизму відновилося і зросло значення літературного альманаха — у Харкові „Український Альманах”, „Утренняя Звезда”, а згодом „Ластівка” Є. Гребінки, „Сніп” О. Корсуна, „Хата” П. Куліша й інші, а в Гали-

чині „Русалка Дністрова” М. Шашкевича, врешті в 1903 р. „З-над хмар і долин” модерніста М. Вороного. В XX ст. літературні альманахи й далі появлялися на українських землях. Тепер на еміграції виходять переважно календарі-альманахи, не раз із цінними літературними матеріалами.

„Північне сяйво”, згідно з традицією літературних альманахів, має різnorodний матеріал, що може задовольнити широке коло читачів. Тут зосередимось над його останнім, V числом з 1971 р., в якому є, як і в попередніх числах, матеріяли тривалого значення. Світлина пам'ятника Лесі Українки в Клівленді та проклямація посадника міста Вінніпеґу С. Дзюби з нагоди столітнього ювілею Л. Українки і В. Сте-

фаника вказують на те, що це число присвячене обом ювілятам, головню ж Л. Українці. Це засвідчене трьома критичними статтями про ювілятку, про що буде мова далі. Мистецька проза заступлена тут недрукованим дотепер романом В. Винниченка „Поклади золота”, написаним у 1926 р. Цей твір дуже характеристичний для цього талановитого прозаїка. Він і тут не завагався дати переяскований вираз людській істоті, що під впливом катаклізмів життя залишилася оголеною в морально-етичному розумінні, позбавленою прийнятих суспільних форм, віч-на-віч з невблаганною жорстокістю життя на тлі розгри чужих ворожих сил. Тема таємних покладів золота в Україні межує з утопією „Соняшної машини” того ж автора; залуптана гра чекістських агентів і очайдушних емігрантів — жидів і українців видається типовою для найженого несподіванками кримінального роману, а психологізм в зображуванні персонажів пригадує характери в романах Достоевського, досліджувані кризь збільшувальне скло.

Значне місце в збірнику приділене поезії. Більшість поміщених тут віршів є на громадські мотиви, менше особистої лірики. Автори віршів дотримуються в загальному вимог поезики, — не належать до того роду модерну, що не знає обмежень форми. Це твори Яра Славутича, П. Карпенка-Криниці, В. Гаврилюка, В. Мазепи, М. І. Мандрики, Дана Мура, Б. Бори, Лариси Мурович, Андрія Леготи та Г. О. Діброви; є також дві мініатюри Ліни Костенко.

Всі вірші недавні, з останнього десятиліття; є між ними написані з талантом. Незатерте враження залишається від вірша Яра Славутича „Живі смолоскипи”, присвяченого пам’яті Я. Палаха, В. Дідуха і В. Макуха.

*„... Незай не поймає скруха
Над ними ясну блакить, —
Вогонь Василя Макуха
В серцях, як пожар горить!”*

Майстерністю й глибиною думки вирізняються деякі поезії з-посеред інших, напр. „Епілог” Богдана Бори із такими рядками:

*„... Не треба сліз, надгробних слів не треба,
Хай ллється спокій хвилями ріки,
Щоб чулося, як дзвонить тиша неба,
Як проростають трави і квітки”...*

Та не всі поети представлені характерними для них творами. Так, напр., імажиніст В. Гаврилюк подав слабкі своїм концептом афоризми. В кінцевій частині Яр. Славутич подає ряд

критичних оглядів української поезії за останнє десятиліття; автори збірок — це М. І. Мандрика, Левко Ромен, Ів. Кмета-Ічнянський, Лариса Мурович, Дарія Могилянська, Тетяна Шевчук, В. Гаврилюк, В. Скорупський, Дан Мур, Т. Матвієнко, Віра Ворскло, Борис Олександрів і Данило Струк. В оглядах критика й поета Яра Славутича відчувається глибоке знання жанру поетичної творчості; часто влучні його завваги не позбавлені гостроти. Подано й поетичне надбання Яра Славутича за десять років: збірки „Оаза”, „Масстат”, „Завойовники прерій”, „Трофеї”, 1938-1963 (підсумкова книга). Єдиним оглядом прози в збірнику є стаття Дмитра Чуба про Володимира Гжицького до його 75-річчя п. з. „Автор епічних полотен”, що цікаво пов’язує окремими мотивами життя і творчість письменника. Убивчий критиці піддає Яр Славутич компілятивну працю Петра Рощака п. з. „М. Орест, адепт духовості нової”, закидаючи йому неприйнятний спосіб використання чужих матеріалів. Іван Кейван, мистецтво-графік, обговорює мистецьке оформлення книжкових видань творів Ів. Франка від найдавніших видань аж до сучасності. Віддано в альманаху дань і народній філософії згадкою про праці Василя Сорохана. Однак автор її, Т. Братуненко, зайво проводить паралелі з Григорієм Сковородою, що не був саморобним філософом, а визначним ерудитом свого часу й надхненником поколінь в Україні й поза її межами.

Є тут також некролог, написаний Юрієм Клиновим про Петра Волиняка. Неначе обумовленням назви самого альманаха є подорожний нарис Ореста Буйняка „До північного саява”, з подорожі по далекій канадській тундрі. Однак серед цього різноманітного матеріалу заслуговують на найбільшу увагу праці, присвячені Лесі Українці. Є тут світоглядова стаття Ст. Чорнії „Мотиви патріотизму та зради в драматургії Л. Українки”. Є тут стаття Петра Одарченка з підкресленням дійсних політичних поглядів Лесі Українки на Росію та її минуле на основі листування поетки з М. Кривинюком, опублікованого в „Хронології життя і творчості Л. Українки” (вид. УВАН). Нарешті є тут прекрасний есей Ігоря Качуровського п. з. „Покірна праці і красі.” Автор визначає місце Лесі Українки в світовій літературі на основі зіставлення рівня її творчості із світовими корифеями її часу, а також через проведення паралелів у мотивах її творів із мотивами світових поетів, напр., П. Б. Шеллі. Однак автор твердить, що це не наслідування, а творча взаємодія. Автор есею дуже влучно ок-

реслює відношення Лесі Українки до минулого української літератури, до сучасного їй літературного оточення й до ролі її для майбутнього та вказує на те, що місце її в майбутньому. Розглядаючи окремі жанри, есеїст радить читати поезію Л. Українки, починаючи від найпізніших її найдосконаліших творів; однак на вершинах бачить її І. Качуровський в жанрі драматургії, вказуючи на різноманітність її піджанрів — драматична поема, драма-феєрія, символічна драма, віршована драма, драматична новела, діалог і драматичний етюд. Найслабшою з усіх творів вважає автор фантастичну драму „Осінь казка”, заплановану як марксистський твір, що не був ніколи закінченим і послужив лише як матеріал до інших творів,

не відповідаючи, видно, мистецькій правді, якій Л. Українка була вірна до кінця. Автор есею вказує також на певні композиційні хиби окремих творів Л. Українки, не зменшуючи цим ваги і значення великої поетки. Автор високо оцінює також прозу Л. Українки, недоцінену ще й дотепер критикою. Автор закінчує свою глибоку аналізу чарівною паралелею між першою жінкою-драматургом з Х ст., Гротесвітою з Гандерсгайму, і Лесею Українкою, новатором модерних часів.

Есеї І. Качуровського є новим осягом у дослідках творчості Л. Українки. Тож стверджуємо, що альманах „Північне сяйво” дає свій тривкий вклад в українське літературознавство.

Н. Пазуник

Сьомий равт української преси і радіо Канади



КРАЛІ: Перша зліва — Ярця Бука, краля 1972 („Свобода”), яка коронувала цьогорічних краль. Галина Гринь, перша князівна, Ольга Загребельна, к р а л я 1 9 7 3, Надія Лойовська, друга князівна

Концерт Юліани Осінчук у Чікаго



Піаністка Юліана Осінчук

15 квітня 1973 р. ми мали нагоду почути молоду піаністку з Нью-Йорку — життєрадісну талановиту Юліану Осінчук.

Її чікагський дебют відбувся в дуже гарній залі жіночого клубу містечка Оак Парк, Ілл. Спонзорами цього речиталю були чікагська кредитова кооператива „Самопоміч” та Українське Лікарське Товариство Північної Америки (відділ Ілліной).

Концертна зала була гарна, але фортепіан

фабрики Стайнвей ані своїм розміром, ані своєю якістю не відповідав вимогам концертної програми, що, без сумніву, негативно впливало на мистецьке виконання творів. Все таки речиталь Юліани Осінчук залишив надзвичайно приємне враження.

Молода піаністка показала ті якості, яких виконавцеві не може дати й найліпша школа — надзвичайну музикальність, вроджений талант піаністки.

В цілому речиталі переважали позитивні моменти, тому на них треба зосередити нашу увагу.

Дуже добре були виконані твори трьох українських композиторів: „Ескіз у дорійському ладі” Лисенка, „Пісня без слів” Людкевича та „Прелюдія” Кос-Анатольського.

Піаністка майстерно відтворила характер цих композицій, даючи їм відповідні барви, що яскраво підкреслило окремішність кожного твору.

Досить зріло прозвучали твори Ліста: „Сонет Петрарки” 104 та „Сонет Петрарки” 123. „Фюнерай” мав характер оркестрового твору.

З нагоди сторіччя з дня народження Рахманінова Юліяна Осінчук виконала три його композиції: Елегія оп. 3, ч. 1; Етюд-табльо оп. 33, ч. 6 та Етюд-табльо оп. 33, ч. 7. Інтерпретація цих творів була як з музичного, так і з технічного боку дуже вдалою; твори Рахманінова звучали надзвичайно переконливо. Польонез Шопена оп. 53, ч. 6 прозвучав також дуже добре.

Як додаток до програми піаністка виконала свій власний твір — „Гуцульську рапсодію”.

Піаністка Юліяна Осінчук, крім вродженого таланту, має вже заадвансовану техніку. Під словом „техніка” треба розуміти не швид-

кий акробатичний рух пальців по клявішах, а вміння застосувати відповідний рух м'язів цілої руки й, безперечно, усіх пальців для відтворення музичних думок та ідей кожного композитора.

Славетний французький піаніст Альфред Корто у своєму теоретичному творі „Головні принципи фортепіанної техніки” написав:

„... Виконання повільної частини якогось твору Моцарта або будь-якої фуги Баха вимагає досконалішої техніки, ніж виконання рапсодії Ліста”. Отже, техніка — це не лише швидкість, з якою рухаються пальці.

Інтерпретація сонати Моцарта К. 310 не була вдалою. Тут потрібний цілком інший «Аншляг» (тобто інший спосіб „удару” пальців). Швидкість у піаністки була, але для Моцарта потрібна прозорість, легкість. „Скерцо” Шопена оп. 54, ч. 4 також вимагає делікатнішого „удару”.

Проте непересічні здібності піаністки Юліяни Осінчук гарантують її мистецький ріст, у процесі якого вона віднайде відповідні барви для окремого музичного стилю.

На сьогодні Юліяна Осінчук вже виявила себе як вроджена талановита піаністка.

О. Сидоренко-Квірмбах

Протипанцерні

Роман Лазурко. На шляхах Європи: спогади

Недавно появилися спогади Романа Лазурка, фронтового підстаршини 1 УД УНА, під заголовком „На шляхах Європи”. Книжку видало дивізійне видавництво „Листки Червоної Калини” в Чикаго. Друковано спомини у власній друкарні з датою 1971 року, але у продажу появилася вона з однорічним запізненням. Причина — початкові труднощі видавництва, але на цьому місці слід висловити подив і подяку станиці в Чикаго. Створення нового центру культури в теперішніх умовах належить, безперечно, до незвичайних явищ животности й ентузіазму колишніх вояків Дивізії. Редакція й підготовка до друку належить Любомирові Рихтицькому.

Спомини Романа Лазурка з уваги на їх зміст, точність реєстрації подій і, головню, стиль, можна зарахувати до найкращих мілітарних публікацій в екзилі. Сам автор був і є одним із нечисленних ентузіястів військового діла, і це віддзеркалюється в його книжці. Рідкісна прикмета в наші часи антимілітаризму не тільки серед молоді (під впливом психологічної війни Москви проти Заходу) але й шановних батьків, часто ко-

лишніх вояків, яким відбирає сон сама думка про страшну можливість: їхніх синків можуть узяти до війська на якусь нову війну, бо часи справді „небезпечні” як пишуть і говорять поважні лідери міжнародної політики.

І тут — прошу вибачити за малий відступ від основної теми — ідеться про небезпечний для нашого майбутнього антимілітаризм української суспільности на еміграції. А в історії — взагалі. Недарма один із американських дослідників нашого минулого визначив історію України, як „історію невикористаних можливостей!”

І як би ми не гордилися бойовими прикметами наших дальших і ближчих предків, все таки перед нашими очима мусить стояти питання: чому і з якої причини кінець-кінцем усі жертви українського вояцтва, уся їх відданість справі йшли намарне. Головною причиною, як показують досліді, завжди була наша непідготованість до подій. Можливо, що вину за невдачі можна скинути на брак кон'юнктури для нашого визволення, врешті для заспокоєння сумління можна подати й більше аргументів, що всьому винні

не ми самі, а „вороженьки” чи, навіть, наші союзники.

І так, ми не брали до уваги можливості вибуху першої світової війни, коли несподівано після чотирьох років станули перед історичною нагодою: всі наші займанці програли війну! Нагоди цієї ми 1917 і 1918 року не зрозуміли і стали безрадні перед крутежем революційних подій.

А далі, навіть перед другою світовою війною, ми не ставили перед собою проблеми: що нам робити на випадок вибуху війни?

Євген Маланюк в одному із своїх віршів у кількох словах написав про це. На жаль, не маю перед собою того твору, щоб його зачитувати. Писав поет, що наші чухали голови, перегортали історію Грушевського: нема! Нема нічого про національну революцію!

Сьогодні знову живемо у дуже „небезпечні” роки і ще перед загрозою війни ядровою зброєю. І знову, саме тепер, гуляє анархістичний антимілітаризм. З уваги на це велике завдання перед нами. Маємо різні можливості, а одною з них є мілітарні видання. Найкраще впливають на психіку земляків спогади, написані добре, цікаво, сердечно, з корисним і позитивним для нашого майбутнього наставлення. До таких появ належить і книга спогадів Романа Лазурка, тим більше що на її сторінках виявлені думки фронтового вояка, так сьогодні для нас усіх потрібні.

Автор спогадів перебував у Дивізії від самого початку і закінчив свої бойові дії американським полоном. Перебував перед битвою під Бродами у польовому запасному курені (а не полку, що на той час у силі коло 7.000 вояків, стояв у Нойгамері, куди його перевезли з Вандерн). Власне, командиром польового запасного куреня був оцей „крейзи” Кляйнов. З ним я мав свої клопоти. Разом з групою колишніх старшин, які мали відходити до різних полків за призначенням, я стояв у Кудерявцях біля Дунева, і всі ми не мали покищо ніякої ранги. Там було багато знайомих, яких згадує автор спогадів у пізніших діях. З вуйком автора та його панєю ми там познайомились і мені залишилися в пам'яті приємні і дружні наші взаємини (цілую ручки!). Автор згадує, як пані Галя опинилась у скрутній ситуації у тих Кудерявцях.

У спогадах знаходимо багато розмов, які автор напевно записував „на ходу” і ці записки якимось чудом зумів переховати до сьогодні. Наприклад, є там розмова з флямандським поручником, який мало або й нічого не знав про Україну. Автор розповів йому трохи з історії, а трохи із тогочасних подій.

— Ви знаєте що? — сказав старшина. — Ваша земля задобра й забагата і для вас, і для ваших ворогів.



Ппор. Роман Лазурко

— Може бути, але це наша земля, і на це нема ради!

— Є рада, каже він. — Ріжте ворогів так, щоб боялися на вашу землю ступити одною навіть ногою!

— Це не так легко, — відповідаю. — Їх дуже багато.

— Це ніщо! Ви ріжте, а тоді почнете рахувати!

Автор описує і характеризує багато вояків, а теж старшин і підстаршин, і перед нашими очима стають тепер, після 30 років, їхні постаті у бойових діях і на дозвіллі. Сам автор залишився підстаршиною, хоч мав усі дані перейти старшинську школу, але в тому, мабуть, переслідував його, як то часто буває, „вояцький пех”. Та це дрібниця. Добре, що живе, що може, навіть збудував собі хату і написав ці спогади. Дай Боже йому писати далі, бо до цього має голову і руку.

Типи, описані автором, накреслені цікаво і правдиво. З Чучкевичем ми дружили роками в Аргентині, а потім він щороку писав новорічну карточку до нас. В останньому році вже телефонував з Клівленду до Дітройту. Певно сплатив хату, і стало йому легше жити. З-під Бродів вийшов, пізніше дістав залізний хрест за бойові заслуги.

Де подівся пор. Дибко, якого я знав ще 1940-го року? Де Т. Барабаш, ппор. протипанцерних, „Кінська Смерть”, старшини Барабаш, Трач та багато інших? „Грабля” Ткачук живе в Буенос-Айресі, і ми там дружили з ним.

Найбільшу славу мали „протипанцерні”, вони бо ставили чоло советським танкам і завжди були там, де ставало гаряче. Автор наводить теж пісню протипанцерних:

Ми протипанцерні стрільці,
Готові все до бою!
Ми із гарматами ідем,
Боротися за волю!
Плече в плече, рам'я в рам'я,
Хай кріпне, дужчає стрілецька сім'я!

І закінчення:

Ворожий танк в огні стоїть,
Ми далі гордо йдемо,
Ми Протипанцерні Стрільці —
Ми славу здобудемо!

Так співали протипанцерні, коли 25 квітня 1945 Дивізія стала частиною Української Національної Армії.

На цю тему автор пише: „Не забудьте, діти!” І далі: „...чей же на нас не кінчається Україна! Прийдуть на наше місце нові, наші діти і внуки. Ми їм залишимо щось по собі, ми їм залишимо свіжу думку, свіжий почин, щоб не відстали від нас задалеко!

По цілій книжці розсіяні думки автора, які варто навести й запам'ятати, бо така душевна постава є нині рідкістю. Р. Лазурко на вишколі бачив, як наші стрільці ходили біля своєї гармати, мов мати біля дитини. Не раз можна було бачити стрільців, що своєю хустинкою до носа стирали пил з дула чи з замка, щоб гармата світилася, мов нова. Автор пише:

„Для мене було це несподіванкою, я ніколи не уявляв собі, що наші люди можуть бути такими добрими вояками, і з того часу у мене є тверде переконання, що коли ми раз поставимо власну, українську армію, вишколену і виряджену, ніяка сила вже нас не зможе. Може й тому не хочуть нам дати нагоди це зробити?”

Це правда. Ми самі не усвідомлюємо собі ні світового значення України, ні нашої моральної сили. Але про це знають наші противники й сусіди. Свого часу появилася у відомому польському журналі стаття з оправданням, чому поляки обстоюють цілість СССР. Отже, тому, що політичні умовини з Москвою сяк-так унормовані і поляки знають уже, як з нею поводитися, щоб удержати власну державу, хай і в нинішніх формах. Однак, коли б мала появиться на політичному обрії українська держава, поляки не могли б існувати, навіть так, як сьогодні. Українці „є агресивні” і зразу „почнуть небезпечні для Польщі акції”.

Описуючи виряд своєї частини, автор пише: Треба сказати відкрито всім критикам дивізії, які

вперто твердять, що дивізія дістала виранжований старий німецький виряд, що так не було. Дивізія мала новий виряд просто з фабрик, кріси і кулемети... Моторизований виряд був новий, гармати новісінькі, однострої та все інше включно з кухнями було нове. Дивізія була виряджена німцями краще, як, наприклад, польська еміграційна армія у Франції чи пізніше в Англії, зокрема польський II-ий корпус Андерса.”

Автор зазначає, що це стосується до озброєння дивізії, а не до політичного ставлення німців до питання України або до поодиноких випадків ставлення до нас збоку партійних німецьких старшин. Це стосується до часу з-перед битви під Бровами. Опісля було гірше, бо самі німці не мали вже достатнього бойового виряду та постачання включно з харчами.

Але пощо я так багато пишу про те, що каже і розповідає Р. Лазурко? Таж краще хай ті, що вміють читати (так, ті, що вміють!) самі прочитають ці прекрасні спогади на користь собі, а якщо були вояками Дивізії — ще й на власну радість!

Спомини є джерельним матеріалом для майбутніх істориків. А коли йдеться про нас, то, наприклад, війни Хмельницького ми студіюємо на підставі тогочасних польських і московських джерел, отже документів і споминів. Про визвольну війну гетьмана Мазепи маємо ще і шведські спомини, але не власні. Про мазепинську еміграцію у Франції донедавна ми не знали нічого, поки проф. Борщак знайшов щоденник Пилипа Орлика та матеріали про життя його сина Григора.

Особливо загрозлива ситуація панує сьогодні з причини згаданого антимілітаризму серед нас. Нема сумніву, що тут діє ворожа рука в цілому вільному світі, а з тим і серед нас. Бо аргументи „проти” є ті самі в Америці, в Європі, в Азії. Одна рука, одна ворожа голова думає, як послабити нації, як зліквідувати їхній спротив у слушний час. На такому тлі книжка споминів Романа Лазурка має свою непроминальну вартість.

Читач цієї статті може зробити зауваження, що пишу хаотично, без порядку, згадую й переповідаю всуміш та тим подібне. Хочу дати критикам ще один аргумент. Згаданий ппор. Ткачук „Грабля” був не тільки добрим старшиною, але й майстром від коломинок. Десь давно ми зайшли в Буенос-Айресі на чорну каву і при цій нагоді Грабля співав свої коломийки. Співав різні, „файні” і такі що й записати не годиться, сотні їх, так що випили по три чарки кави а їм кінця небуло. А що, як би так Грабля прислав мені слова до тих коломинок?

Юрій Тис

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

ВИДРУКУВАЛО

ВЖЕ ТРЕТІМ НАКЛАДОМ



ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ПОВНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ

- | | |
|---|---|
| Т. I. Поезії до року 1843. | Т. X. Листи. |
| Т. II. Поезії 1843-1847 рр. | Т. XI. Шевченко — маляр. |
| Т. III. Поезії 1847-1857 рр. | Т. XII. Т. Шевченко чужими мовами. Переклади Шевченка на інші мови. |
| Т. IV. Поезії 1857-1861 рр. | Т. XIII. Збірник статей про Т. Шевченка та його творчість. |
| Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори. | Т. XIV. Показчик видань Шевченкових творів, першодруки й окремі видання та список літератури про них. |
| Т. VI. Повісті: Художник — Наймичка — Варнак. | |
| Т. VII. Повісті: Княгиня — Музика — Нещасний — Капітанша. | |
| Т. VIII. Повісті: Близнята — Мандрівка. | |
| Т. IX. Журнал. | |

Видавництво видрукувало вже всі 14 томів.

Перший наклад деяких томів цього видання Творів Тараса Шевченка видав Український Науковий Інститут у Варшаві під редакцією Павла Зайцева.

Другий і третій наклад цього видання (з деякими ще ніде не друкованими новими томами) видало Видавництво Миколи Денисюка з нагоди ювілейних святкувань (1961 і 1964 рр).

14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане на доброму папері, в люксовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мистецькому оформленні Едварда Козака.

Ціна за всі 14 томів цього монументального видання лише

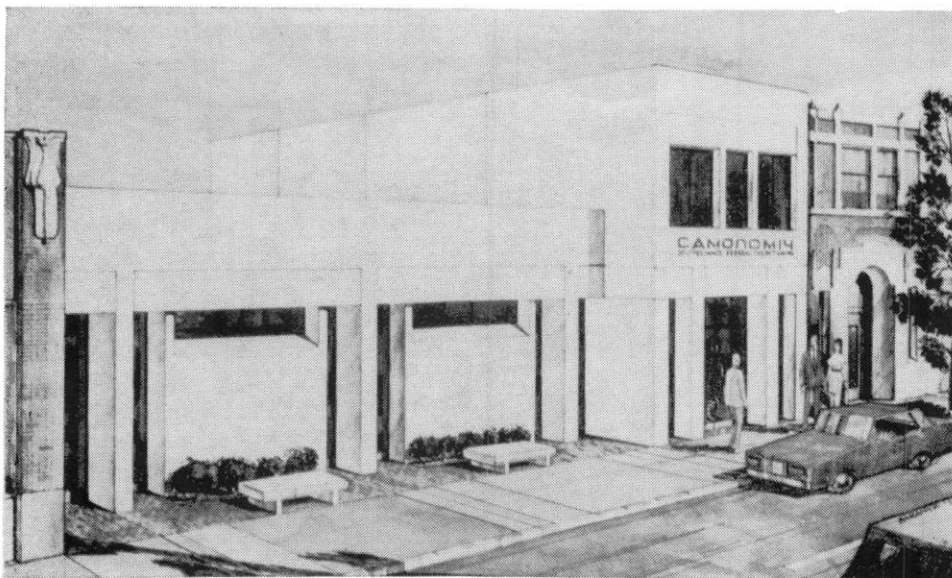
- 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців, або з 4% знижкою, себто
- 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення.

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. Chicago Ave. — Chicago, Ill. 60622 - U.S.A.

**ЗАПОРУКОЮ УКРАЇНСЬКОГО ХАРАКТЕРУ
КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ „САМОПОМІЧ”
Є ВИКЛЮЧНО ЇЇ УКРАЇНСЬКЕ ЧЛЕНСТВО !**



**УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
„ С А М О П О М І Ч ”**

SELFRELIANCE FEDERAL CREDIT UNION
2351 W. CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL. 60622
Tel. HU 9-0520 HU 9-0521

- Кожне окреме conto Ваших ошадностей є заасекуроване до висоти 20,000 дол. Державною Агенцією NCUA.
- Оплачуємо ЖИТТЄВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:
ВКЛАДИ до висоти 2,000 дол.
ПОЗИЧКИ до висоти 10,000 дол. (крім моргеджових).
- Даємо державні СТУДЕНТСЬКІ ПОЗИЧКИ.
- У нас можна ЗАПЛАТИТИ РАХУНКИ за ЕЛЕКТРИКУ, ТЕЛЕФОН, ВОДУ й ГАЗ.
- Наші Члени можуть набути: грошеві перекази (money orders) і подорожні чеки (travelers cheques).
- Виплачуємо КВАРТАЛЬНО ДИВІДЕНДУ 5% РІЧНО.
- В новому приміщенні Каси будуть заінстальовані для ужитку наших Членів вогнетривалі скриньки.

Ф І Л І І :

На півдні Чикаго
1923 West 51st Street
Chicago, Ill. 60609 Tel. 476-9435

На північному заході
5000 Cumberland Road
Chicago, Ill. 60656 Tel. 625-9830